



1 augustus 1953
8e jaargang no. 8



de witlaan

personeelsorgaan van de n.v. koninklijke pakketvaart-maatschappij



de Uitlaat

Achtste jaargang — No. 8
Overneming van tekst en
illustraties alleen geoor-
loofd met bronvermelding

Alle stukken „de Uitlaat”
betreffende te adresseren:
Aan de Redactie van
„De Uitlaat”
p/a K.P.M.
Medan Merdeka Timur 5
Djakarta

Dit nummer bevat o.a.:

President-directeur Iken onder-
ging in Nederland geslaagde
oogoperatie.

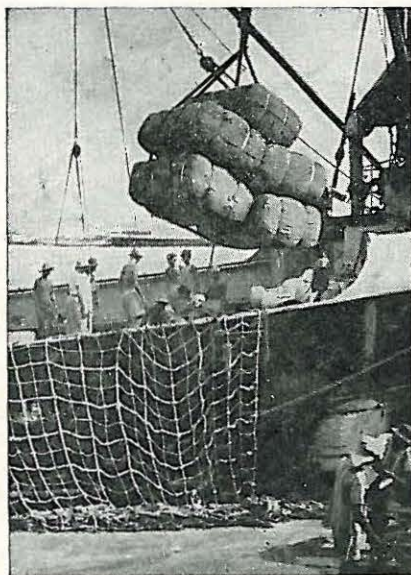
Economische mogelijkheden en
moeilijkheden in West-Afrika.

Employé Ch. J. Maijoor ten grave
gedragen.

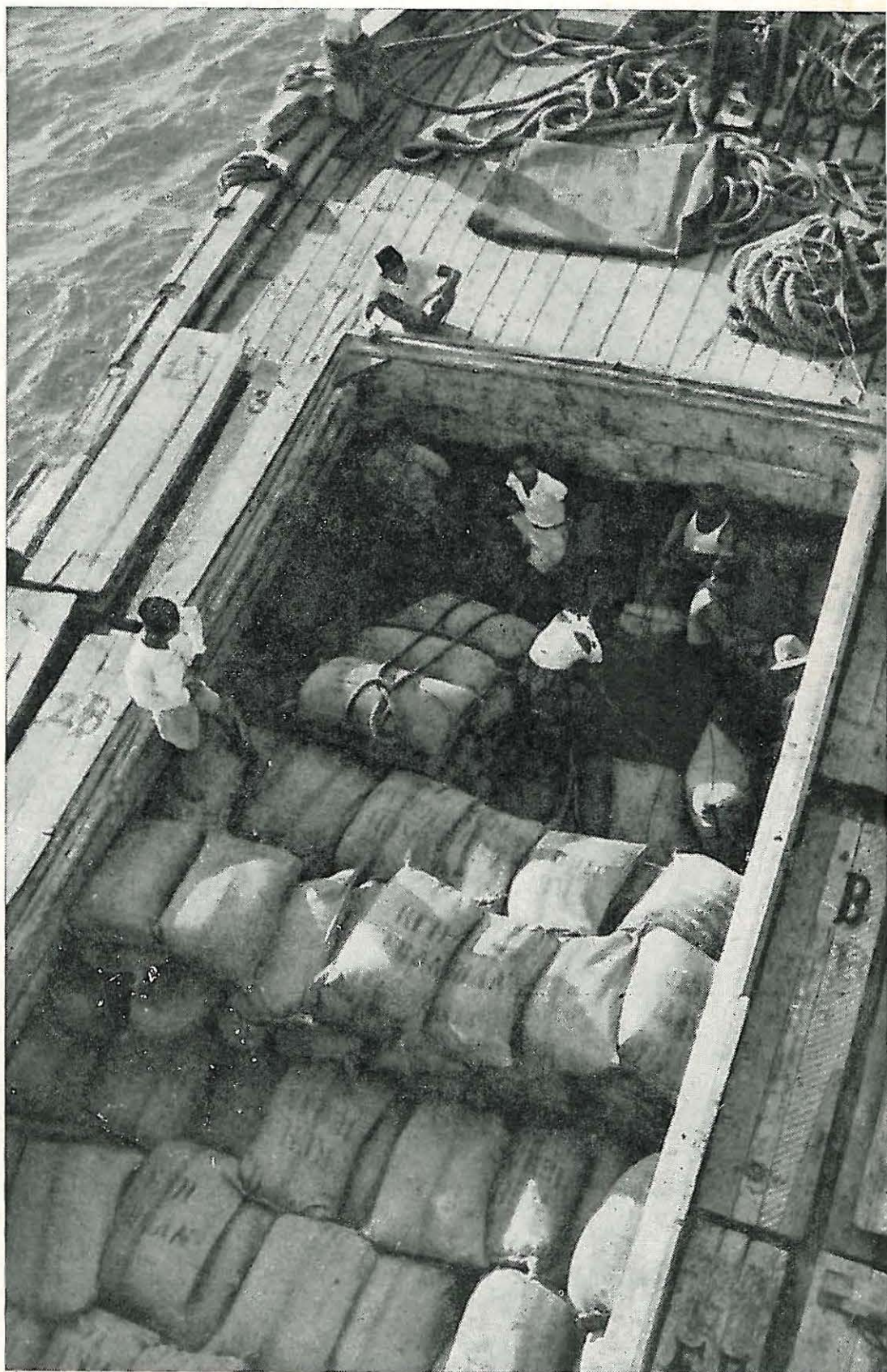
Transfer van pensioen naar het
buitenland.

Hoe de doopceremonie van sche-
pen is ontstaan.

Een droom: een nachtelijk bezoek
aan ons hoofdkantoor.



Op de frontpagina:
Het laden van balen watten aan boord van
het ms. „Atjeh”, aan de kade te Tg. Perak.
Deze foto werd ingezonden door de heer Ee
Wie Siang, 1^e klerk van onze maatschappij
te Tg. Perak, die hiermede de maandelijks-
prijs van Rp. 50.— heeft gewonnen!



(foto: studio Tong & Tim).
Het laden van suiker uit een prauw ter rede van Tjirebon.



BIJ HET AFSCHEID VAN DE HEER M. C. KONING.

Door de Raad van Bestuur werd Maandag 29 Juni afscheid genomen van de heer M. C. Koning. De heer Koning trad in 1906 in dienst der Paketvaart, werd in 1912 benoemd tot lid van de Directie in Indië, waarna in 1918 zijn benoeming tot President-Directeur volgde op 42-jarige leeftijd. Deze functie bleef hij waarnemen tot 1919, toen de heer Koning werd opgenomen in de Directie van de Stoomvaart Maatschappij Nederland. In 1920 volgde zijn benoeming tot Lid en Gedelegeerd-Lid van de Raad van Bestuur en in 1937 die tot Voorzitter. Ultimo 1948 trad de heer Koning als zodanig af, doch bleef als lid van de Raad van Bestuur aan de Paketvaart verbonden. Hieraan is nu een einde gekomen.

Voor de jongeren zal de naam van de heer Koning slechts een klank zijn, doch voor de ouderen onder U zal zij steeds verbonden blijven aan die van de heren op ten Noort, Lambach, Cornets de Groot, Ruys Sr, Dr. Van Aalst, Dr. Hintzen, Hummel en zo vele anderen, die de Paketvaart vóór, tijdens en na de jaren van de eerste wereldoorlog hebben geleid en met de vele hier ongenoemden uit die jaren de grondslag hebben gelegd voor het Krachtig, Prachtig, Machtig.

Wat de heer Koning in het algemeen en in het bijzonder in zijn functie als Voorzitter van de Raad van Bestuur voor de Paketvaart heeft betekend, is in klein bestek niet te memoreren. Het is een bijzonder te waarderen geste van

de Raad van Bestuur geweest om het in 1948, ter gelegenheid van de 75ste verjaardag van de heer Koning en ter ering van zijn grote verdiensten jegens de Paketvaart opgerichte Studiefonds voor kinderen, wier vader in dienst der Paketvaart, tengevolge van oorlogsomstandigheden, het leven heeft verloren en die een bepaalde studie willen volgen, waartoe zij in staat zouden zijn geweest als hun vader in leven zou zijn gebleven, te verbinden aan de naam van M. C. Koning.

Het moet voor de stichters en in het bijzonder voor de peet een grote voldoening zijn, dat dit M. C. Koning Studiefonds in een behoefte voorziet en met succes werkzaam is.

Naast zijn werkzaamheden voor de Paketvaart en in talloze andere functies,

heeft de heer Koning met zijn warmvoelend hart zich altijd het lot van minder bedeelde aantrokken.

*

In de Raadsvergadering van 29 Juni sprak allereerst de heer Delprat, als Voorzitter van de Raad van Bestuur, de heer Koning toe en zeide blij te zijn geweest, dat de heer Koning bij zijn aftreden in 1948 als Voorzitter lid van de Raad is gebleven, aan welk lidmaatschap nu helaas een einde komt.

„Ik wil hier niet,” aldus de heer Delprat, „alle verdiensten van U jegens de Paketvaart opsommen, omdat ik weet, dat ik daarmee Uw bescheidenheid op de proef stel. Op Uw leeftijd is de lof van anderen van minder belang dan hoe men zelf op het leven kan

(vervolg zie pag. 4)

terugzien. U kunt dit met vele goede gevoelens doen en voor hetgeen U aan de Paketvaart gaf," aldus de heer Delprat, „wil ik U op deze plaats de gevoelens van grote dankbaarheid van de Raad van Bestuur vertolken."

De Voorzitter memoreerde dan verder de instelling in 1940 van de Gouden Paketvaart Medaille voor 50 jaren dienst en die bij hoge uitzondering ook kan worden toegekend aan dengene, die zich bijzonder verdienstelijk voor de Paketvaart heeft gemaakt.

Het verheugde de Voorzitter de heer Koning te kunnen mededelen, dat de Raad van Bestuur besloten had voor hem deze medaille te doen slaan en hem deze namens de Raad aan te bieden.

Het randschrift op deze medaille ter herinnering aan de grote diensten door M. C. Koning gedurende 47 jaren aan de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij bewezen heeft de Raad van Bestuur deze medaille doen slaan" vertolkt op juiste wijze, aldus de Voorzitter, de gevoelens van de Raad van Bestuur.

Met het uitspreken van de hoop, dat de heer Koning nog vele malen zijn schreden zal mogen richten naar het Scheepvaarthuis en hem de beste wensen van de Raad aanbiedend, besloot de heer Delprat zijn toespraak.

Hierna las de heer Iken de tekst voor van het door zijn collega's te Djakarta aan de heer Koning gezonden telegram en verbond hieraan de grote dankbaarheid van de Directie in Indonesië jegens de heer Koning.

De heer Koning sprak zijn grote erkentelijkheid uit voor de hem door de Raad van Bestuur verleende hoogste Paketvaart onderscheiding en vervolgde dan verder:

„Mijnheer de Voorzitter. Ik ben U zeer erkentelijk voor Uw hartelijke woorden bij mijn aftreden als lid van de Raad en U mijne heren voor de daarmede betuigde instemming. Het ligt voor de hand op een dag als deze een terugblik te werpen op het heden eindigende dienstverband bij de Paketvaart. Het heeft bestaan uit twee duidelijk gescheiden delen.

Het eerste gedeelte omvat mijn verblijf in Indië, waar ik vrijwel van de aanvang af een leidende positie heb ingenomen, eerst als Inspecteur en Chef Algemene Dienst, daarna als Directeur en President-Directeur.

Dat het mij mogelijk geweest is in de jaren daar doorgebracht zoveel te hebben kunnen verrichten voor de uitbreiding van ons bedrijf is te danken aan het met zoveel bekwaamheid volbrachte pionierswerk van mijn voorgangers. Ik denk allereerst aan de heer op ten Noort en zijn directe opvolgers de heren Taylor en Lambach, die een organisatie opbouwden, die al die jaren heeft voldaan. Ook ben ik denkbaar voor de wijze, waarop mijn collega's en het personeel in al zijn geledingen, zowel het varende als het walpersoneel, mij in die jaren hebben gesteund. Aan die samenwerking heb ik altijd de prettigste herinneringen bewaard. Nooit deed ik tevergeefs een beroep daarop als extra diensten verricht moesten worden.

Na mijn aftreden als President-Directeur ondervond ik na mijn verkiezing tot voorzitter van de Raad van Bestuur grote steun bij de technische en administratieve staf in Amsterdam en meer in het bijzonder van de heren Brand, ter Poorten en de tegenwoordige directeur, ons aller vriend, de heer Backer. Ook aan dit dienen in Holland zal ik de meest aangename herinneringen bewaren.

Het is voor de tweede maal, dat ik afscheid neem van ons mooie bedrijf. De eerste maal in 1919, na het einde van de eerste wereldoorlog. De omstandigheden, waaronder ik het bedrijf moest overgeven waren toen zorgelijk, want de vloot had in die vier oorlogsjaren een zware taak gehad. Zij had die prachtig en tot tevredenheid van Regering en handel volbracht, maar voor een goed onderhoud was geen tijd geweest en aanvulling door nieuwbouw of aankoop had niet kunnen plaats hebben. Met aller medewerking gelukte het mijn opvolgers door die moeilijke na-oorlogse crisisjaren heen te komen en de maatschappij tot nieuwe bloei te brengen. De tweede wereldoorlog bracht een nog grotere ontwrichting. Het vertrouwen in de toekomst, op eigen kracht en de ernstige wil tot volharden maken mij het afscheid nemen uit Uw midden echter gemakkelijker."

Met het uitspreken van zijn beste wensen voor de bloei en groei der Paketvaart, het welzijn van de Raads- en Directieleden en dat van het gehele personeel, actief dienend en gepensionneerd, zowel in Indonesië als in Nederland, besloot de heer Koning zijn toespraak.

NIEBANGNIE BOOT.

Een vriend komt terug uit Zuid-Afrika en zegt: het is daar toch heus een kinderlijk taaltje. Weet je hoe ze een slagschip noemen? Een nie-bang-nie boot!

Ja, dat klinkt op het kinderachtige af. Maar pas even op. Hoe heette het eerste der moderne slagschepen, in Engeland te water gelaten?

Dreadnought, dread-nought. Dat is: de onvervaarde, het schip zonder vrees, kortom: de nie-bang-nie boot. De Afrikaanders, dezelfde die voor viooltjes het treffende woord gesiggies vonden, hebben dus niet anders gedaan dan een Britse naam vertalen, welke niemand ooit kinderlijk vond.

De Afrikaander term doet de lust ontwakken op zoek te gaan in andere talen naar uitdrukkingen welke een vreemde deling vreemd en naief in de oren kunnen klinken. Stel u een vrijgezel van in de dertig voor. In bepaalde streken van ons land heet zo iemand: een bejaarde (bejoarde) jong. Waarom ook niet? Een jong is daar een vrije jongeman, een vrijgezel, en bejaard betekent in dit verband: niet jong meer. Het klopt dus precies.

In de Indonesische wateren vaart een schip met de klassiek-Hollandse naam van Bontekoe. Misschien kent ge wel de aardige Liedekens van Bontekoe, gedicht door Potgieter. Hoe noemen nu de Indonesische matrozen dat schip? Het woord voor koe is sappi; en bont is met een ander Nederlands woord: gevlekt. Zo is dan daar in de archipel rond de evenaar ontstaan het woord: sappi-vlek-vlek, als Indonesische aanduiding van het schip Bontekoe. En waarom niet? Want sappi-vlek-vlek betekent: koe met vlekken en dus klopt het alweer precies.

Bij het nu volgende voorbeeld moogt ge wel glimlachen, want het gaat om hoogst eerbiedwaardige woorden. In de aanvang van het scheppingsverhaal staat geschreven: de aarde nu was woest en ledig. Die indrukwekkende zin is natuurlijk een vertaling uit het Hebreeuws; het Engels vertaalt een ietsje anders: vormeloos en leeg. Zo spreken wij wel van chaotisch. Maar wat staat er in het Hebreeuws? Een woord dat met klanken de toestand schildert: tohoewabohoe. Het is een klankenspel als in onze term wirwar, welke in betekenis het Hebreeuws enigszins nabij komt. De aarde was een wirwar; donker en vormeloos; kortom: tohoewabohoe. Is dat woord niet prachtig en naief, voor een toestand van doodse stilte en eindeloze nacht?

(uit: „De Groene Amsterdammer“).



Het ms. „Kalabahi” op de rede van Manokwari (Noordkust Nieuw-Guinea).

Danktelegram.

In verband met het feit dat de heer Koning op Maandag 29 Juni jl. de gouden Paketvaart-medaille heeft ontvangen, publiceerden wij in het Juli-nummer van ons blad de inhoud van het felicitatie-telegram dat onze directie aan de heer Koning verstuurde.

Als antwoord op deze telegrafische gelukwens, ontving onze directie van de heer Koning een telegram van de volgende inhoud:

„ontvang met personeel hartelijke dank voor gelukwensen gelegenheid mij verleende hoogste onderscheiding die Paketvaart kent. Het ga U allen wel.”

Koning.

President-directeur Iken onderging zeer goed geslaagde oogoperatie.

Op Woensdag 29 April jl. vertrok de heer Iken, president-directeur van onze maatschappij, met verlof naar Nederland.

Daar de heer Iken reeds geruime tijd aan zijn ogen sukkelde, heeft hij van zijn verblijf in Nederland tevens gebruik gemaakt om zich onder behandeling van een oogspecialist te stellen. De heer Iken werd medio Mei opgenomen in de ooglijderskliniek van de vermaarde Prof. Weve te Utrecht, waar hij op 21 Mei met succes aan het ene oog werd geopereerd. Op 29 Mei d.a.v. werd het andere oog geopereerd, en ook deze operatie slaagde bijzonder wel. Onze president-directeur werd op 23 Juni jl. geheel genezen uit de kliniek ontslagen.

Namens het gehele personeel wensen wij de heer Iken van harte geluk met zijn herstel.

De beste foto van de maand.

De laatste weken is de belangstelling voor onze fotowedstrijd aanmerkelijk groter geworden: wij ontvangen thans regelmatig van varend- en walpersoneel bijdragen voor deze rubriek, hetgeen uw redactie uiteraard tot grote tevredenheid stemt.

U dient echter niet uit het oog te verliezen, dat wij maandelijks slechts 1 foto opnemen, welke voor de uitgeloopte prijs in aanmerking komt, zodat het altijd even duurt voordat U eventueel Uw foto in „de Uitlaat” aantreft. Wordt dus niet ongeduldig, inzenders, wacht u rustig af.

*

Bij wijze van proef hebben wij ditmaal op de frontpagina een bekroonde foto in 2 kleuren afgedrukt, hetgeen hopelijk het uiterlijk van ons orgaan ten goede komt. Laat u het ons eens t.z.t. weten hoe u deze kleurendruk vindt?

Red.

*

Spreek van de maand.

Sombere gedachten vormen in uw denken een donkere kamer, waarin alleen „negatieven” worden ontwikkeld.

Economische mogelijkheden en moeilijkheden in West-Afrika.

Wij willen in dit nummer onze lezers een beknopt overzicht geven van West-Afrika's economische mogelijkheden. Gezien de geografische gecompliceerdheid van dit gebied kunnen wij deze niet afzonderlijk behandelen, doch moeten wij ons beperken tot:

1. de Brits West-Afrikaanse gebieden.,
2. de Frans West-Afrikaanse gebieden,
3. Liberia,
4. Belgisch Congo,
5. Angola.

BRITS WEST-AFRIKA.

De Brits-West-Afrikaanse gebieden omvatten Nigeria, de Goudkust, Sierra Leone en Gambia; een enorm gebied, dat tweemaal zo groot is als Frankrijk, Duitsland en Gr. Brittannië tezamen. De economische ontwikkeling heeft in feite eerst in het begin van deze eeuw een aanvang genomen, toen Europa de land- en bosbouwproducten en de mineralen ging afnemen. Hiertoe waren grote investeringen nodig, voor het bouwen van havens en verkeerswegen, want zonder transportmogelijkheden konden Afrika's producten de weg naar Europa niet vinden.

Nigeria is het grootste en het belangrijkste der Brits West-Afrikaanse bezittingen. In 1900 was de export van palmpitten, grondnoten, cacao, tin, huiden en vellen nog van geen betekenis. In 1939 echter had de totale waarde van de uitvoer een hoogte van £ 14 miljoen bereikt.

Eenzelfde ontwikkeling zien wij in de Goudkust. In het jaar 1900 was er praktisch geen cacaoproduktie, doch in 1936 had de produktie de 311.000 ton bereikt. De Goudkust staat en valt met de cacao en „cacaokust” zou thans een veel betere naam zijn. Het land levert 36% van de wereldcacaoproduktie op.

De totaal uitvoer van cacao, grondnoten, palmolie en palmpitten van Nigeria en de Goudkust was in 1949 iets minder dan het maximum van voor de oorlog, maar de waarde er van is verviervoudigd. Deze sterk verhoogde waarde maskeert de werkelijk economische toestand en velen zijn van mening, dat deze gebieden maar net de economische positie van 1939 hebben kunnen handhaven.

Het achterland zal betere transportmogelijkheden met de havens moeten hebben en hoe beter deze verbindingen zijn des te groter zal de aanvoer naar de kustgebieden worden. Wij moeten deze zaak niet te eenvoudig stellen en van de veronderstelling uitgaan, dat, zodra er maar genoeg kapitaal wordt geïnvesteerd ter ontwikkeling van het

transport, vanzelf een stroom van goederen West- en Midden-Afrika zou verlaten.

Er wordt te weinig gerealiseerd, dat de grond van tropisch Afrika tot de armste ter wereld behoort en het spreekt dan ook vanzelf, dat een vermeerdering der produktie slechts kan plaatsvinden door middel van moderne landbouwmethoden.

Een tweede factor is de dunne bevolking, die een intensivering van de landbouw in de weg staat, terwijl een derde factor de onmogelijkheid is voor Europeanen land te kunnen bezitten of pachten en dus plantagelandbouw niet tot ontwikkeling kan komen. Vele producten, zoals b. v. palmolie, zijn dan ook inferieur aan die producten, die in andere gebieden van plantages afkomstig zijn.

De minerale rijkdommen van de Brits West-Afrikaanse gebieden zijn tin in Nigeria, mangaanerts in de Goudkust, diamant in Sierra Leone en de Goudkust, goud in de Goudkust, ijzererts in Sierra Leone en bauxiet in de Goudkust. De totale produktie van deze ertsen brengen jaarlijks ongeveer £ 13½ miljoen op. Een plan, het z.g. Volta-Rivier Scheme, heeft ten doel de waterkracht van de Volta-Rivier om te zetten in een enorme energiebron, welke op korte afstand komt van de bauxietmijnen zodat deze bauxiet op goedkope wijze verwerkt kan worden tot aluminium.

Wat de energiebronnen betreft is de situatie niet gunstig. Kolen levert het land in geringe mate op en de vooruitzichten voor de ontwikkeling van waterkracht zijn, met uitzondering van de Volta- en Owen-Falls-projecten, niet groot.

Al met al ziet het er dus niet naar uit, dat de industrie zich snel zal uitbreiden, hetgeen niet betekent, dat zich niet langzamerhand industrieën zouden kunnen ontwikkelen zoals b.v. de houtindustrie. Ook de textielindustrie biedt mogelijkheden, doch de vereiste technieken, die uit het buitenland aangetrokken zullen moeten worden, maken dat de kostprijs vrij hoog wordt.

Veel zou gedaan kunnen worden op het gebied van de eenvoudige landbouwindustrieën, zoals weverijen, olieperserijen e.d.

In het algemeen geloven wij niet, dat het aan kapitaalsinvestering behoeft te ontbreken. Door de bewerkte investeringsmogelijkheden in het Verre Oosten zullen zowel Europa als de U.S.A. maar al te graag medewerken aan Afrika's ontwikkeling en kapitaal in West-Afrika investeren.

FRANS WEST-AFRIKA.

Het uitgestrekte Frans West-Afrikaanse gebied omvat de A.O.F. (Afrique Occidentale Française, bestaande uit Senegal, Frans Guinea, Ivoorkust, Togo en Dohomey), de A.E.F. (Afrique Equatoriale Française, bestaande uit de Gabon, Moyen Congo, Tchad-gebied, Oubangui-Chari) en Frans Kameroen.

Ook voor deze gebieden geldt, dat de grootte van de produktie beperkt wordt door het onvolkomen vervoerapparaat. De export bestaat uit landbouwproducten, zoals cacao, koffie, oliezaden en hout en vooral de Ivoorkust, waar de koffiecultuur zich snel heeft ontwikkeld, neemt een zeer voorname plaats in.

In 1951 was de Ivoorkust het enige gebied, dat een actieve betalingsbalans had, hetgeen onder de huidige grote importen wel een bijzonderheid genoemd kan worden.

LIBERIA.

Liberia, de republiek, gesticht door de bevrijde Amerikaanse negerslaven, neemt door de Amerikaanse invloed een bijzondere positie in. Van veel belang zijn de rubberplantages van de Firestone Plantation Company, welke cultuur zich fantastisch snel heeft ontwikkeld. In 1934 werd uit Liberia 113 ton rubber geëxporteerd, in 1951 ca. 35.000 ton. Hoewel bodem en klimaat er ten volle voor geschikt zijn, is er verder in Liberia nauwelijks sprake van enige georganiseerde cultuur van tropische gewassen. Oliepalmplantages kent men niet en zelfs de inzameling der vruchten is niet georganiseerd. De winning der olie geschiedt op primitieve wijze, zodat slechts weinig olie, van inferieure kwaliteit, verkregen wordt. De totale export is na de oorlog iets gestegen, hetgeen blijkt uit de gemiddelden van 6 voor- en 6 na-oorlogse jaren t.w. resp. 16.754 ton en 17.657 ton. De import geeft een beter beeld te zien over dezelfde periode, n.l. 20.000 ton en ca. 30.000 ton.

Ten N. van Monrovia is ijzererts ontdekt en in 1945 is voor Amerikaanse rekening met de ontginningswerkzaam-

heden een begin gemaakt, waarbij ook de firma Wm. Müller & Co. betrokken is. De ijzererts-reserves worden op 25 miljoen ton geschat en voor de eenzijdige economie van Liberia is dit van zeer groot belang.

BELGISCH CONGO.

De grootste ontwikkeling op economisch gebied heeft echter plaats gehad in de Belgische Congo. De Belgen hebben met grote voortvarendheid de ontwikkeling van hun Afrikaans gebied aangetoond. Was de gemiddelde uitvoer per jaar voor de oorlog 529.000 ton, in 1951 was deze ca. 1.083.000 ton; voor de invoer luiden deze cijfers resp. 310.000 ton en 1.123.000 ton.

De grootste afnemer en de grootste leverancier is België zelf. In 1951 b.v. was ca. 40% van de invoer afkomstig van België, terwijl in 1950 meer dan de helft van de export bestemd was voor het Moederland.

Op het gebied van industrieën staat de Belgische Congo bovenaan; de voornaamste zijn textiel-, cement- en kalkfabrieken, leer-industrieën, bierbrouwerijen. Ook in de Belgische Congo is de grootste „bottleneck” het transportprobleem, alsmede het feit, dat de Belgische Congo slechts één eigen haven ter beschikking heeft, n.l. Matadi, waarbij bovendien nog komt, dat de

Congo-rivier tussen Leopoldville en Matadi, de verkeersader van het Belgische bezit, onbevaarbaar is tengevolge van stroomversnellingen.

ANGOLA.

W. Tenslotte nog iets over Angola, één der rijkste gebieden van Afrika. Het land is rijk aan landbouwproducten, zoals mais, koffie, suiker, sisal en palmolie, terwijl het bovendien over aanzienlijke voorraden mineralen beschikt, t.w. diamant, koper, goud e.d. Het is zelfs waarschijnlijk, dat er zich olie bevindt en momenteel is men doende dit te onderzoeken.

Na de laatste wereldoorlog is Portugal het belang van Angola gaan inzien en met behulp van een vijfjarenplan, dat in 1951 opgesteld werd, hoopt men in een snel tempo de ontwikkeling van Angola te bevorderen.

Met het voorgaande hebben wij gepoogd u een algemene indruk van de economische mogelijkheden en moeilijkheden in West-Afrika te geven. De politieke, sociale en economische vooruitgang kan niet plaatsvinden zonder de hulp van de Westerse techniek en beschaving en indien ook de inheemsen zelf dit begrijpen, ligt er voor dit deel van het Afrikaanse Continent een grote taak te wachten. Er zullen jaren en ja-

ren mee gemoeid zijn, voordat Afrika met de hulp van Europa tot de meer ontwikkelde gebieden gerekend kan worden. In deze hulp heeft de scheepvaart en derhalve ook de H.W.A.L. een groot aandeel, want zij heeft de taak om materiële hulp te brengen in de vorm van de benodigde importgoederen en tevens om de Afrikaanse producten over de wereld te distribueren.

(uit V.N.S.-nieuws.)

Een afscheid.

Na 38 jaar trouwe dienst met pensioen.



N. Dengah.

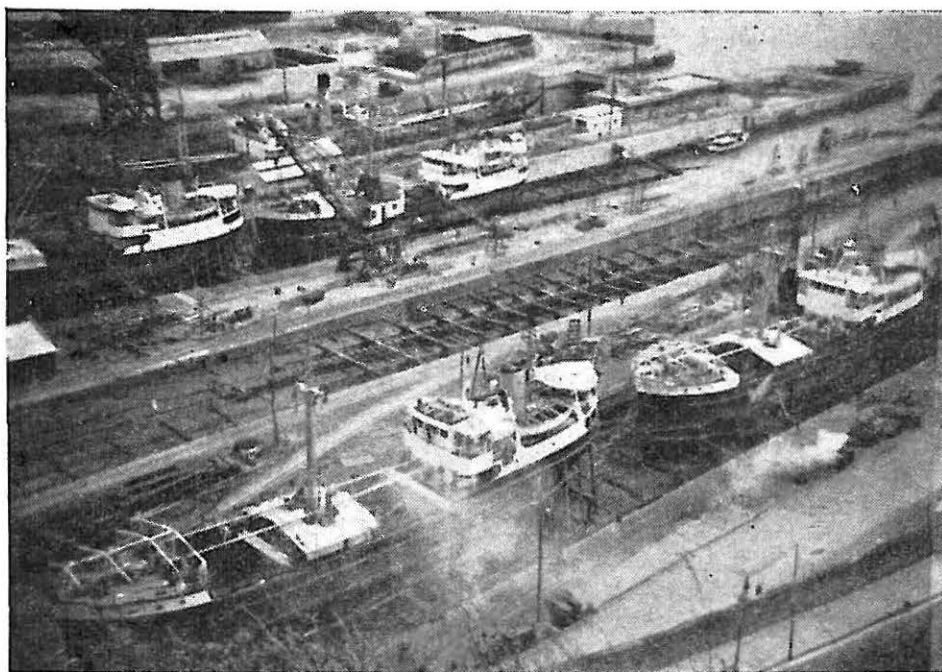
Een der oude getrouwen van onze maatschappij, de stuurman-locaalvaart N. Dengah, gaat eind Augustus de K.P.M. met pensioen verlaten. Aangezien de heer Dengah bij het grootste deel der opvarenden van onze vloot een geziene figuur is, vonden wij het alleszins de moeite waard om dit heengaan met een enkel woord te memoreren.

*

Nicolaas Dengah, geboren op 28 October 1898 te Airmadidi (Menado), trad op 7 Maart 1915 als leerling-ladingkierk in dienst van onze maatschappij, om op 1 April 1916 tot ladingkierk te worden bevorderd. Het bleek al gauw, dat hij meer in zijn mars had en ging studeren voor stuurman locaalvaart, voor welk diploma hij op 13 Mei 1921 slaagde om twee dagen daarna tot deze functie te worden benoemd.

Wij mogen gerust zeggen, dat in de loop van de 38 jaar welke de heer Dengah onze maatschappij heeft gediend, hij aan boord van wel haast alle K.P.M.-schepen zijn trouwe diensten heeft verricht. Ook gedurende de bezettingsjaren van Indonesië bleef hij doorgaan, eerst op de „Paleh”, daarna op de „Van Swoll”.

En nu is dan de tijd aangebroken, dat de heer Dengah onze maatschappij met pensioen zal gaan verlaten. Wij wensen hem nog vele voorspoedige jaren toe en dat het hem gegeven moge zijn nog vele jaren van zijn welverdiend pensioen te genieten.



In ons Juni-nummer plaatsten wij een artikel: Coasters gingen naar Hongkong. Van 2de stm. A. S. Horrel ontvingen wij bovenstaande foto van de 4 coasters („Landak”; „Lahewa”; „Lasem” en de „Letong”) op de hellingen van het Taikoo-dock te Hongkong. Aan stm. Horrel onze dank voor deze foto.

Tragisch ongeval te Palembang. Employé Ch. J. Maijoor jammerlijk verdronken.

Vlak voor het ter perse gaan van ons Juli-nummer bereikte ons de treurige mededeling, dat de heer Ch. J. Maijoor, employé van ons Palembang-agent-schap door een noodlottig ongeval aldaar op 24 Juni jl., in de ouderdom van 27 jaar, om het leven was gekomen.

Van onze agent te Palembang ontvingen wij over dit tragische gebeuren nog de volgende bijzonderheden.

De heer Maijoor kwam Dinsdagavond 23 Juni met een aantal kennissen op de DKA-steiger te Palembang, alwaar enkele leden van het gezelschap in een motorboot zouden stappen om naar Sungei Gerong terug te keren. Daarbij ging de heer Maijoor vooruit om de motorboot in gereedheid te brengen. Langs zij de kop van genoemde steiger lagen vier prauwen naast elkaar gemeerd, terwijl aan de buitenkant van de vierde prauw de motorboot lag. Bij het overstappen van de derde op de vierde prauw gleed de heer Maijoor uit, geraakte te water en verdween in de diepte. Onmiddellijk begaven zich drie personen uit het gezelschap te water, doch het mocht hun niet meer gelukken de heer Maijoor te vinden. Eerst een dag later, in de ochtend van de 27ste Juni, werd het ontzield lichaam van wijlen de heer Maijoor bij het Douanevlot aan Boom Baru teruggevonden.

Op dezelfde dag, des middags om 5 uur, had de teraardebestelling op de begraafplaats aan de Lorong Pagar Alam te Palembang plaats. Behalve het vrijwel voltallige kantoorpersoneel en motorboothemanningen van ons agentschap, waren o.m. aanwezig de plv. Commissaris der Nederlanden te Palembang, vertegenwoordigers van B.P.M., Stanvac, S.S.P.V., Borsumij en vele andere handelshuizen, alsmede een groot aantal persoonlijke vrienden van wijlen de heer Maijoor.



Onze agent te Palembang, de heer Reyneker, legt namens de directie een krans op het graf van wijlen de heer Maijoor.

Onze vloot was vertegenwoordigd door gezagvoerder Schippers en wnd. hoofdwerktuigkundige Raak. Nadat pastoor Kuypers de wijding had verricht, sprak onze agent, de heer Reyneker, enige treffende woorden van afscheid. Toen het graf was gesloten werden verschillende kransen gelegd; de heer Reyneker deed dit namens de K.P.M.-directie, een vriend van wijlen de heer Maijoor namens diens ouders, terwijl gezagvoerder Schippers een krans legde namens het gehele personeel van ons agentschapskantoor en de binnenliggende K.P.M.-schepen.

Als teken van rouw hing op die dag in de haven van Palembang van alle schepen en van ons agentschapskantoor de vlag halfstok.

Een jong, veelbelovend leven heeft een tragisch einde genomen. Wijlen de heer Maijoor laat vele vrienden achter, die hem nog lang zullen gedenken als een goed mens en een goede vriend.

Hij ruste in vrede.

De nauticator.

Een half jaar geleden kon men in diverse bladen (o.a. in het Januari-nummer van „de Uitlaat“) het volgende sensationele bericht aantreffen:

„Een revolutionaire uitvinding op het gebied van de navigatie van een docent aan de zeevaartschool te Aalesund, Noorwegen, zal in de toekomst alle navigatieberekeningen overbodig maken. Het instrument, de „Nauticator“, is zo eenvoudig dat het ook door personeel kan worden bediend dat het navigatiewerk niet beheerst. De uitvinder, Leif Jernæs, hoopt dat hij het instrument goedkoop in serie kan produceren“.

Welnu, dit vreemde toestel is nu gereed.

Een eerste aanblik doet ons reeds vermoeden, dat het instrument voor astronomische navigatiedoeleinden totaal ongeschikt is en in het bijbehorende prospectus begint de samensteller dan ook met de volgende bekentenis:

„Hoewel de theoretische basis waarop dit instrument berust, correcte oplossingen geeft voor de gestelde problemen, zullen de met de nauticator verkregen uitkomsten fouten kunnen geven van maximaal 15 boogminuten“.

Op welke theoretische grondslagen het toestel berust wordt echter niet vermeld en het gevolg is dat men domweg diverse manipulaties moet uitvoeren, die bij elk probleem uitvoerig worden vermeld en die vaak niet eenvoudig zijn. Men dient daarbij ook van een passer gebruik te maken; „the dividers must be of sufficient size; they must be stiff and well pointed“.

Voor azimuthberekening zal het toestel vermoedelijk wel voldoende nauwkeurige uitkomsten geven, maar als men bedenkt dat hiervoor reeds uitstekende tafels en ook zeer doelmatige diagrammen bestaan, dan vraagt men zich af of hier inderdaad van enige bekorting sprake is. Verder valt het op, dat men bij de gevolgd azimuthmethode de hoogte als bekend veronderstelt; bij kompascontrole zou dus eerst de hoogte van het hemellichaam moeten worden waargenomen en dit moet in de praktijk wel als een groot nadeel worden beschouwd.

Bij grootcirkelvaren kan de azimuthmethode natuurlijk ook dienst doen voor berekening van de koers van afvaart; dit is hier alleen mogelijk als men eerst de grootcirkelafstand berekent.

De samensteller laat tevens zien hoe men de ligging van de vertex kan bepalen en hoe het instrument dienst kan doen bij „star identification“, maar deze vraagstukken komen zo weinig voor, dat het niet de moeite zal lonen hiervoor een speciaal instrument aan te schaffen. Ook zal de gebruiker, als hij niet geregeld met het instrument werkt, de routine missen, die nodig is om op de gevonden uitkomsten te kunnen vertrouwen.

Na de tam-tam die de verschijning van dit instrument vooraf ging, kunnen we niet anders zeggen dan dat het in alle opzichten teleur stelt.

(Nautisch en Technisch Tijdschrift).

Hoeveel weet U er ??

1. Een gomarist is een:
a. aanhanger van een bepaalde leer
b. bereider van gommen
c. musicus.
2. Een koralijn is een:
a. bloem.
b. soort omslagdoek.
c. koraalmos.
3. Een molik is een:
a. vogelverschrikker
b. bepaalde drank.
c. tabaksoort.
4. Paroniem betekent:
a. dezelfde geur.
b. overeenkomstige hoek.
c. stamverwant.
5. Een linguïst is een:
a. muzikkenner.
b. insetenkenner.
c. taalkenner.
6. Kaskenade betekent:
a. moeilijkheid.
b. drukte.
c. ontsnapping.
7. Snellius was een bekende:
a. wiskundige.
b. componist.
c. uitvinder.
8. Een venkel is een:
a. plant.
b. dier.
c. mineraal.
9. Nasalieren wil zeggen:
a. invetten.
b. door de neus spreken.
c. nakijken.
10. Een kiep is een:
a. houten ton.
b. klein 2-wielig wagentje.
c. strooien vrouwenhoed.

Als U het werkelijk niet weet, kunt U de juiste antwoorden vinden op pag. 16

VAN ONS AMSTERDAM-KANTOOR.

Nagekomen promotie.

Met ingang van 1 Juli jl. werd de sous-chef van de afd. Inkoop Materieel van het Amsterdam-kantoor, de heer J. Klerk, bevorderd tot adjunct-chef. Onze gelukwensen!

VISITEKAARTJES.

In het Juli-nummer van ons blad drukten wij een 12-tal visitekaartjes af, met de bedoeling dat U door omzetting der letters 12, bij onze maatschappij voorkomende, beroepen zou kunnen vinden. Leonard Steprit (no. 9) had blijkbaar niet erg veel zin om aan deze puzzle mede te doen, redenen waarom deze man zijn naam niet eens goed heeft opgegeven. Ten rechte moet dit zijn: *Leonard Streprit*. Leo verzocht ons voor deze kleine nalatigheid aan onze lezers zijn verontschuldiging aan te bieden. Slechte beurt, Leo!



(foto: studio Tong & Tim).

Een sleepboot met laadprauwen langzij het ms. „Waikelo” ter rede van Tjirebon.

Transfer van pensioen naar buitenland.

In het „Nederlands Nieuws” van 4 Juli, de wekelijkse uitgave van het Hoge Commissariaat der Nederlanden, lezen wij :

„De Nederlandse Bank is bereid aan personen, jonger dan 60 jaar die in een land, behorende tot het monetaire gebied van een der bij de Europese Betalings Unie aangesloten landen wonen of zich aldaar wensen te vestigen en die in Nederland verschuldigd pensioen of soortgelijke inkomsten genieten, vergunning te verlenen om dat pensioen over te maken naar het land waar zij woonachtig zijn, c.q. waar zij zich zullen vestigen.

Onder pensioenen worden verstaan alle periodieke uitkeringen, welke voortvloeien uit een beëindigde arbeidsovereenkomst”.

Van onze afdeling Personele zaken

De volgende mutaties vonden in de afgelopen maand bij onze maatschappij plaats.

AANGEKOMEN:

Per vliegtuig.

L. G. Romswinkel	adj. chef	21/6	ex EV	naar VZ/HK.
C. van Huizen	2de wtk.	21/6	ex RV.	
H. Hillebrandt	2de wtk.	23/6	ex RV.	
H. Bouwman	1e stm.	25/6	ex RV.	
H. W. G. Kuster	2de stm.	29/6	ex RV/SV.	
R. E. P. le Clerq	gezagv.	3/7	ex RV.	
H. F. Middleton	4de wtk.	6/7	ex RV/SV.	
G. W. de Bruyn	1e stm.	9/7	ex RV.	
T. van den Dool	2de wtk.	10/7	ex RV.	
E. W. Esser	1e stm.	12/7	ex RV.	
C. Bood	2de stm.	16/7	ex RV/SV.	
J. Th. Tromp	2de stm.	21/7	ex RV/SV.	
J. v. d. Vuurst de Vries	gezagv.	23/7	ex RV.	
J. Bakker	2de stm.	24/7	ex RV/SV.	

Per ms. „Drente“ ddo. 13/7.

H. J. Dikker	2de stm.	ex RV/SV.
Mevr. A. G. Ligthelm	echt. empl.	

Per ms. „Willem Ruys“ ddo. 15/7:

P. J. Eekhout	hfd. empl.	ex EV/naar CM/HK.
Mevr. J. J. A. Luymes-Collard en kinderen	gezin hfd. empl.	

Mevr. J. van Riemsdijk-Muntendam en kinderen	gezin hfd. empl.	
--	------------------	--

Mevr. E. Langeweg-Welter en kind	gezin empl.	
----------------------------------	-------------	--

Mevr. J. P. Leenheerde Ruiten en kinderen	gezin empl.	
---	-------------	--

Mevr. A. P. van Wiggen-ten Boske	echt. empl.	
J. den Hartog	gezagv.	ex RV.

Mevr. M. N. A. P. Verwayen-Wijers en kinderen	gezin 2de stm.	
R. de Wit	hfd. wtk.	ex RV.
N. Esteie	2de wtk.	ex RV/SV.

Welkom in Indonesië!

VERTROKKEN:

Per vliegtuig.

E. Kuiper	hfd. empl.	20/6	EV (ex Surveydienst Tg. Priok)
H. Koning	hfd. wtk.	24/6	RV.
J. D. J. Postma	gezagv.	3/7	RV/PV.
W. de Vries	gezagv.	6/7	RV.
B. Tijmstra	1e stm.	6/7	RV.
J. M. A. Plante Fébure de Villeneuve	gezagv.	17/7	RV.
Tj. Schaap	kv. gezagv.	17/7	einde dienstverband.
G. Zweegman	gezagv.	25/7	RV.

Per ms. „Willem Ruys“ ddo. 22/7.

S. F. J. Rohr	kv. gezagv.	einde dienstverband.
S. N. Scheltema	gezagv.	VP.
P. A. van 't Pad en gezin	adj. chef	E.V./O.P. (ex ag. Medan).
A. Veldboom en echtg.	chef van dienst	E.V./O.P. (ex CM/HK).
J. K. L. Koster	zoon gezagv.	

D. Hartman en gezin	hfd. wtk.	R.V.
---------------------	-----------	------

G. J. Knoppin	zoon dienst-chef	
---------------	------------------	--

F. A. de Lannoy en gezin	hfd. empl.	E.V. (ex Doorvoer/HK).
--------------------------	------------	------------------------

W. G. Koper	zoon hfd. empl.	
-------------	-----------------	--

Mevr. M. W. Giel en kinderen	gezin 1e stm.	
------------------------------	---------------	--

C. Ph. Kneefel en gezin	empl.	E.V. (ex ag. Surabaia).
-------------------------	-------	-------------------------

F. A. N. Hommes	empl.	ontslag (ex ag. Palembang).
-----------------	-------	-----------------------------

Mevr. G. C. Schols-Dekker	echt. empl.	S.M.P.
---------------------------	-------------	--------

K. Klijn en echtg.	1e stm.	R.V./S.V.
--------------------	---------	-----------

Ch. L. Rogge	2de stm.	R.V./S.V.
--------------	----------	-----------

P. B. Nieland	2de stm.	R.V./S.V.
---------------	----------	-----------

C. Bakker	2de stm.	R.V./S.V.
-----------	----------	-----------

G. Hoevenaars	2de stm.	R.V./S.V.
---------------	----------	-----------

M. v. d. Zwan	kv. 2de stm.	einde dienstverband.
---------------	--------------	----------------------

E. v. d. Wetering	2de stm.	R.V./S.V.
-------------------	----------	-----------

G. Ch. F. Nowack	2de stm.	R.V./S.V.
------------------	----------	-----------

B. Th. W. M. Hoppenbrouwers	2de stm.	R.V./S.V.
-----------------------------	----------	-----------

J. H. Beumer	2de wtk.	R.V./S.V.
--------------	----------	-----------

B. Wijkens	kv. 3de wtk.	einde dienstverband.
------------	--------------	----------------------

J. Winter	3de wtk.	R.V.
-----------	----------	------

J. H. Moor	kv. 3de wtk.	einde dienstverband.
------------	--------------	----------------------

H. H. Hartman	kv. 3de wtk.	einde dienstverband.
---------------	--------------	----------------------

W. G. de Bruin	Vermeer en gezin	loc. empl. O.P.
----------------	------------------	-----------------

M. L. de Braaf	4de stm.	afgekeurd.
----------------	----------	------------

Per ms. „Surriento“ ddo. 23/7:

J. H. Muller	ex kv.	
	2de stm.	met ontslag.

Per ms. „Indrapoera“ ddo 23/7:

J. Vis en gezin	hfd. wtk.	RV.
H. den Exter en gezin	hfd. empl.	EV.

Goede reis!

NIEUW AANGENOMEN:

A. van Zwieten	empl.	aangek. per vliegtuig ddo. 18/6 geplaatst b/d Werkplaatsen - Tg. Priok.
G. J. W. P. Faessen	4de stm.	aangek. per vliegtuig ddo. 21/6.
Mr. J. W. Royer	empl.	aangek. per vliegtuig ddo. 23/6; gepl. b/d afd. VZ/HK.

M. Bom	4de stm.	aangek. per vliegtuig ddo. 29/6.
J. A. Souhuwat	loc. empl.	geplaatst b/d afd. Tikkerij/HK ddo. 4/7.
D. Bodaan	4de stm.	aangek. per ms. „Drente“ ddo. 13/7.
J. C. H. Wimmers	4de stm.	aangek. per ms. „Willem Ruys“ ddo. 15/7.
E. Timmer	11. wtk.	aangek. per ms. „Willem Ruys“ ddo. 15/7.
J. Huisenga	4de stm.	aangek. per ms. „Friesland“ ddo. 21/7.
P. Fonpema	4de stm.	aangek. per ms. „Friesland“ ddo. 21/7.

Hartelijk welkom bij onze maatschappij!

MUTATIES:

E. Velsink	loc. empl.	1/6 ontslag per 1/6 ingetrokken (CM III/HK).
A. van Riemsdijk	hfd. empl.	8/6 van Civ. dienst/Tg. Priok naar Surveydienst/Tg. Priok.
F. A. de Lannoy	hfd. empl.	15/6 van ag. Tg. Priok naar Doorvoer HK.
J. W. Ligthelm	empl.	15/6 van Werkplaatsen/Tg. Priok naar Ink. & Mag. dienst/Tg. Priok.
L. E. de Feniks	loc. empl.	15/6 van Ink. & Mag. dienst/Tg. Priok naar ag. Tg. Priok.

N. H. M. Engels	empl.	16/6	van ag. Medan naar ag. Paneh.
P. J. de Kruijff	empl.	17/6	van ag. Singapore naar CM III/HK en ddo. 8/7 naar ag. Tg. Priok.
H. H. Schans	empl.	18/6	van ag. Makassar naar ag. Balikpapan.
C. S. Vermeulen	empl.	21/6	van VZ/HK naar ag. Medan.
M. Schouten	empl.	24/6	met ontslag (ex ag. Singapore).
B. de Groot	empl.	25/6	van ag. Cheribon naar ag. Palembang.
A. C. ter Weer	empl.	27/6	van ag. Balikpapan naar ag. Timor/Kupang.
G. J. van Wijk	empl.	27/6	van ag. Medan naar afd. Claims/HK.
J. P. Onderkerk	empl.	1/7	met ontslag (ex CD/HK).
Mr. J. Nollen	empl.	1/7	met ontslag (ex ag. Surabaya).
J. Nagelhout	hfd. wtk.	1/7	PV/VP in Australië.
J. Thiesky	II. wtk.	1/7	leerlingen-overeenkomst beëindigd.
W. A. Kalalo	II. wtk.	1/7	leerlingen-overeenkomst beëindigd.
J. H. Sitompoe	loc. empl.	5/7	met ontslag/inval. pens. (ex Claims/HK).
P. Hulleman	empl.	6/7	ex Eq. Surabaya naar ag. Surabaya.
F. J. Muller	empl.	7/7	van ag. Timor/Kupang naar ag. Makassar.
R. A. Dekker	hfd. empl.	15/7	van Doorvoer/HK naar ag. Makassar.

Nieuwe Chef van Dienst afd. CM.

Met ingang van 1 Augustus is de heer A. P. Krul, adjunct-chef van de afd. CM, benoemd tot chef van dienst.

Nagekomen promotie.

Met ingang van 1 Juli j.l. werd de heer A. C. Koning — 3de wtk. bevorderd tot 2de werktuigkundige. Proficiat !

Kan de aarde de mensheid voeden?

„Voor de hele wereld is de bestaande voedselcrisis de ergste van de moderne tijd. Momenteel worden meer personen met de hongerdood bedreigt dan tijdens de oorlog. Tussen de behoeften en de beschikbare voorraden gaapt nog steeds een diepe kloof”.

Deze woorden werden enkele jaren geleden door president Truman uitgesproken. Ze herinneren ons aan een van de grootste problemen, waarmee de wereld worstelt: het voedselvraagstuk.

De kranten vertellen ons heel wat over politieke tegenstellingen, over kwesties van industrialisatie, emigratie enz., maar de vraag of de aarde ons allen kan voeden, een vraag waarvan de toekomst van de mensheid grotendeels afhangt, komt haast nooit ter sprake.

Niet zo heel lang geleden was het vaak mode om te spreken van „armoede temidden van overvloed”. De aarde zou meer dan voldoende aan voedsel opleveren voor een ieder, als maar de productie en de verdeling van het voedsel beter waren geregeld. Tegenwoordig zijn de voedselkundigen heel wat minder optimistisch; ze zijn het er vrijwel over eens, dat we eerder zouden moeten spreken van „armoede temidden van armoede”.

Vandaag en iedere dag lijden meer dan honderd miljoenen mensen honger. Oogstmislukkingen brengen nu eens in dat land en dan weer in het andere in duizenden gevallen de hongerdood!

Geslaagd.

Voor de in de maand Juni '53 gehouden machinisten-examens zijn de volgende heren geslaagd:

diploma A.

Tjan Kiem Liang	5de wtk.	per 1 Juli j.l. inmiddels bevorderd tot 4de wtk.
H. J. van Lare	5de wtk.	
H. J. Spruyt	5de wtk.	
J. R. Mulder	5de wtk.	
F. J. Hanou	5de wtk.	
J. R. Holman	5de wtk.	
L. R. Andreas	5de wtk.	per 1 Juli j.l. inmiddels bevorderd tot 3de wtk.
J. G. W. Klandermans	4de wtk.	
S. P. A. Koenen	4de wtk.	
G. Buyze	4de wtk.	
P. van Os	4de wtk.	
S. L. Schot	4de wtk.	
B. C. Swart	4de wtk.	

diploma B II.

J. C. S. van Bijsterveld 2de wtk.

diploma C I (oud).

J. J. Teutscher 2de wtk.

Onze gelukwensen !

De laatste oorlog heeft de wereld-voeding een geweldige klap toegebracht. Als de voedselproductie niet onder de gevolgen van deze wereldbrand had geleden, zou de aarde thans 250 miljoen mensen meer kunnen voeden. Toch zou het verkeerd zijn alles maar op rekening van de oorlog te schrijven. Na de oorlog hebben de Verenigde Naties een onderzoek ingesteld naar de internationale voedselvoorziening in 1939. Daarbij kwam aan het licht, dat meer dan de helft van de wereldbevolking min of meer ondervoed was en slechts een derde voldoende te eten had!

De wereldbevolking is de laatste eeuwen, vooral ook door een betere gezondheidszorg, enorm toegenomen. Thans wonen er in West-Europa bijvoorbeeld driemaal zoveel mensen als in 1800. En elke dag neemt de bevolking van onze aarde met 55.000 mensen toe. Dit wil zeggen, dat er elke dag méér voedsel geproduceerd moet worden om deze nieuwe monden te kunnen vullen.

Helaas heeft de bodem, die de mens moet voeden, door verkeerde behandeling in vele landen sterk geleden en een deel van zijn vruchtbaarheid verloren. In allerlei gebieden is vruchtbare grond door zijn verwaarlozing en door roekeloze vernietiging van het bos veranderd in dor, onbebouwbare land.

Staat de mens geheel machteloos tegenover dit nieuwe, grote vraagstuk? Bestaat de kans dat onze aarde werkelijk „uitgewoond” raakt?

Gelukkig is men de ontzaglijke betekenis van deze vragen gaan inzien. De Verenigde Naties hebben de F.A.O. in het leven geroepen, de Organisatie voor Voedselvoorziening en Landbouw (Food and Agriculture Organization). Zij gaat onder meer na hoe de beschikbare hoeveelheid voedsel op de wereld kan worden vergroot.

Welke mogelijkheden er zijn in de strijd tegen de honger hopen we U in een volgend artikel te vertellen.

Onze Jubilarissen van deze maand



KABOEN bin DJIOEN.

**Mandur tuk.-besi — Perwakilan Tg. Priok
40 tahun
12 Agustus 1953.**

Mandur-tukang besi Kaboen bin Djioen jang sekarang telah berumur 67 tahun akan merajakan djubilum berkenaan dengan 40-tahun dinasja pada tanggal 12 Agustus j.a.d. Ia masuk bekerdja pada Perusahaan kami dalam tahun 1913 sebelum petjah perang ia telah bekerdja sebagai mandur a.l. dikapal penarik „Albertina“, „Elly“, „Nimmeros“ dan „Dintel“.

Sesudah perang maka Kaboen atas permintaanja sendiri dipekerdjakan sebagai tukang besi di Dinas Luar dari Perwakilan kami di Tg. Priok.

Pada tahun 1948 ia merajakan djubilum berkenaan dengan 30 tahun dinasja bersamasama dengan kepala² dari Perwakilan kami di Tg. Priok.

Jang mendjadi suatu kemuliaan dalam hidupnja ialah kenjataan ketika pada 30 April 1949 ia dianugerahkan oleh Seri Baginda Maha Radja Ratu Juliana sebuah bintang suasa berkenaan dengan kesetiaan dan djasa²nja.

Selama masa pekerdjaannja ternjata bahwa KABOEN adalah seorang pekerdja jang sangat baik dan walaupun usianja jang tinggi itu ia tidak usah mengalah kepada seorang pekerdja jang masih muda.

Ia adalah suatu tjontoh buat banjak orang dan disamping itu ia adalah seorang pembantu jang setia dari kepala²nja.

Mudah²an ia diperkenankan lagi berada diantara kami untuk waktu jang lama hendaknja.

Terimalah utjapan selamat kami.

Vriend en vijand.

Wie vrienden, maar geen vijand heeft,

Is maar een arme stakker.

Bij vrienden dut men spoedig in,

Een vijand houdt u wakker !



DJIEM SENG HOEI.
**Hoofdemployé — ag. Makassar
35 jaar
14 Augustus 1953.**

Geboren te Makassar op 16 Februari 1901, trad de heer Djiem Seng Hoei op 14 Augustus 1918 in dienst van onze maatschappij en werd als geëmployeerde tewerkgesteld bij de afd. boekhouding van ons Makassar-agent-schap. In 1935 werd hij ingepast als beambte om op 1 Januari 1946 tot employé te worden bevorderd.

Bij Koninklijk Besluit van 23 Augustus 1948 werd door H.M. de Koningin aan de heer Djiem Seng Hoei de zilveren ster voor Trouw en Verdienste toegekend, terwijl hij op 1 Januari 1950 tot hoofdemployé werd bevorderd.

Wij wensen de heer Djiem Seng Hoei met zijn 35-jarig dienstjubileum van harte geluk en hopen dat hij nog lang in ons midden zal mogen verblijven!



P. A. H. ONDAATJE.
**onderbaas A/beambte — ag. Makassar
25 jaar
1 Augustus 1953.**

Philip Adrianus Hendrik Ondaatje werd op 7 Augustus 1905 te Telok Betong geboren. Na de 3-jarige ambachtsleerlang te hebben doorlopen in het toenmalige Batavia, trad de heer Ondaatje als bankwerker in dienst bij de Droogdok Maatschappij te Tg. Priok, om daarna nog een half jaar bij de Telefoondienst (P.T.T.) te werken. Op 1 Augustus 1928 trad hij in dienst van onze maatschappij.

In 1930 werd hij bevorderd tot motordrijver 2de klasse om in 1939 tot werkbaas (1e klerk) te worden benoemd. Gedurende de bezettingsjaren van Indonesië werd de heer Ondaatje door de Japanners geïnterneerd, zwierf op

Celebes door de verschillende interneringskampen en meldde zich direct na zijn internering weer bij onze maatschappij aan. Op 1 Januari 1946 werd hij bevorderd tot hoofdklerk 2de klasse, op 1 Januari 1947 tot hoofdklerk 1e klasse, om op 1 Januari 1949 tot beambte te worden benoemd. Op 1 Januari 1952 werd de heer Ondaatje aangesteld tot onderbaas A/beambte, in welke functie hij te Makassar nog steeds werkzaam is.

Wij wensen de heer Ondaatje op de 1e Augustus nog vele voorspoedige jaren toe en hopen dat het hem gegeven moge zijn nog vele jaren onze maatschappij te blijven dienen.



SIPAN bin SAARI
Supir Perwakilan Tg. Priok

**25 tahun
1 Augustus 1953.**

Supir Sipan bin Saari jang pada tanggal 1 Agustus j.a.d. akan mempunyai dinas selama 25 tahun pada Perusahaan kami di Tandjong Priok, selama djangka waktu jang tersebut diatas telah memperkenalkan dirinja sebagai seorang supir jang sangat tjakap dan sorang teman jang baik.

Ia telah mngemudi rupa² matjam mobil K.P.M. dari pelbagai merek — dari bis sehingga mobil² jang berkilat-kilat dan jang lari tjepat, dengan mana ia sudah menempuh ribuan kilometer dibelakang kemudi mobilnja. Selama 25 tahun ini Sipan telah mengangkut banjak sekali orang² K.P.M. dan pekerdjaannja selalu memuaskan.

Kepada supir² jang tjakap ini kami utjapkan selamat berkenaan dengan djubilumnja dan kami harap mudah²an ia dapat lagi menempuh dibelakang kemudi dari mobil² K.P.M. sedjumlah besar kilometer jang tidak terhitung hendaknja.

L. PESCH.
**Tg. Priok
locaal-employé — Ink. & Mag. Dienst
25 jaar
1 Augustus 1953.**

(geen foto beschikbaar)

Leopold Pesch werd op 4 September 1903 te Bandung geboren en trad in 1922 in dienst bij de Irrigatiewerken h.t.l. Op 1 Augustus 1928 ging hij over naar onze maatschappij in de functie van klerk.

Op 1 Januari 1935 werd hij bevorderd tot 1e klerk, terwijl op 1 Januari 1937 zijn bevordering tot hoofdklerk 2de klasse afkwam. Op 1 Januari 1942 werd de heer Pesch aangesteld

tot hoofdklerk 1e klasse; hij werd kort daarop, door de Japanse bezetters geïnterneerd.

In October 1946 meldde de heer Pesch zich wederom bij onze maatschappij en werd tewerkgesteld bij de Magazijnsdienst te Tg. Priok. Op 1 Januari 1948 volgde zijn benoeming tot beampte om op 1 Januari 1951 tot lokaal-employé te worden bevorderd.

Wij wensen de heer Pesch van harte geluk met zijn 25-jarig jubileum en hopen dat het hem gegeven moge zijn nog geruime tijd in het belang van onze maatschappij te blijven werken.



W. MESKER.
gezagvoerder
25 jaar
4 Augustus 1953.

Wouter Mesker werd op 12 October 1906 te Groningen geboren, bezocht aldaar de 5-jarige H.B.S. en behaalde in Mei 1928 te Den Haag zijn diploma voor 3de stuurman Grote Stoomvaart. Hij vertrok met het ss. „Prinses Juliana” naar Indonesië, alwaar hij in Augustus 1928 aankwam en trad als 4de stuurman op 4 Augustus 1928 in K.P.M.-dienst. Op 1 Juli 1930 werd hij tot 3de stuurman bevorderd, terwijl hij in December '31 en December '35 te Batavia resp. zijn diploma's voor 2de en 1e stuurman der Grote Stoomvaart behaalde. Op 1 April 1938 volgde zijn benoeming tot 2de stuurman, welke rang hij nog bekleedde toen Indonesië door de Japanners werd bezet. De heer Mesker werd door de Japanners geïnterneerd en zwerf, zoals te doen gebruikelijk, door de verschillende interneringskampen.

Na de oorlog ging de heer Mesker weer varen en werd op 1 Januari '49 tot 1e stuurman en op 1 Januari '52 tot gezagvoerder bevorderd.

Wij wensen gezagvoerder Mesker op de 4de Augustus a.s. van harte geluk met zijn 25-jarig jubileum.



H. ZEYLSTRA.
gezagvoerder
25 jaar
4 Augustus 1953.

Geboren te Franeker op 27 Mei 1909, bezocht Hielke Zeylstra de Mulo, waarna hij de Kweekschool voor de Zeevaart doorliep, alwaar hij in Mei 1928 zijn diploma voor 3de stuurman behaalde en met het ss. „Prinses

Juliana” op 4 Augustus 1928 voor de eerste maal in Indonesië arriveerde. Op deze zelfde datum trad hij als 4de stuurman in K.P.M.-dienst. Op 1 Juli 1930 volgde zijn bevordering tot 3de stuurman, terwijl hij in September '31 en in December '35 te Batavia zijn diploma's haalde resp. voor 2de en 1e stuurman. Op 1 April 1938 volgde zijn benoeming tot 2de stuurman.

Gedurende de oorlogsjaren bleef de heer Zeylstra doorvaren (o.a. op de „Van Heutz”, „Pahud”, „Generaal Verspyck” en de „Khoen Hoa”). Op 1 Januari 1949 en 1 Januari 1952 werd de heer Zeylstra resp. bevorderd tot 1e stuurman en gezagvoerder.

Wij wensen gezagvoerder Zeylstra van harte geluk met zijn 25-jarig dienstjubileum. Nog vele jaren.



F. N. MAMESAH.
ladingklerk.
25 jaar
6 Augustus 1953.

Festus Nicolaas Mamesah werd op 5 Juli 1908 te Tompasso (Menado) geboren en trad, na de H.I.S. te hebben doorlopen, op 6 Augustus 1928 als leerling-ladingklerk a.b. van het ss. „Roggeveen” in K.P.M.-dienst.

Op 1 Juli 1929 volgde zijn bevordering tot ladingklerk. Gedurende de bezetting van Indonesië bleef de heer Mamesah aan boord van het ss. „Van den Bosch” doorvaren. De jubilaris herdenkt op 6 Augustus a.s. het feit, dat hij 25 jaar geleden in dienst van onze maatschappij trad. Wij wensen de heer Mamesah van harte geluk met dit dienstjubileum.



HASAN bin Z. ABIDIN
hoofdklerk 2de klasse — ag. Donggala
25 jaar
10 Augustus 1953.

Op 12 Mei 1911 werd Hasan bin Z. Abidin te Donggala (N.W.-Celebes) geboren, doorliep de Maleise school en was van 1926 tot 1928 bij de Borsumij te Donggala werkzaam. Op 10 Augustus 1928 trad hij in dienst van onze maatschappij op het Donggala-agentschap.

Na de Japanse bezetting meldde Hasan bin Z. Abidin zich weer terstond bij ons Dong-

gala kantoor aan en werd 1 Januari 1946 aangesteld tot 2de klerk. Op 1 Januari 1948 volgde zijn benoeming tot 1e klerk, terwijl hij op 1 Januari 1951 tot hoofdklerk der 2de klasse werd bevorderd.

Wij wensen deze jubilaris nog vele voorspoedige jaren toe en hopen dat het hem gegeven moge zijn nog vele jaren zijn krachten aan de K.P.M. te geven.



GOESTI NGOERAH
Kelasi — Perwakilan Buleleng
25 tahun
15 Agustus 1953.

Goesti Ngoerah jang lahir pada tahun 1906 di Singaradja, masuk bekerdja dalam dinas K.P.M. pada Perwakilan di Buleleng pada tanggal 15 Agustus 1928 sebagai tukang kayu. Selama tahun dinasnja jang berdjumilah 25 tahun itu, maka Goesti Ngoerah jang kemudian diangkat menjadi kelasi, sudah memperkenalkan dirinja sebagai seorang pekerdja jang radjin dan jang bekerdja sungguh².

Pada tanggal 15 Agustus j.a.d. ia akan memperingati kenjataan, bahwa 25 tahun jang lalu ia telah masuk bekerdja dalam dinas K.P.M. Kepada Goesti Ngoerah dengan sungguh hati kami utjapkan selamat dan bahagia dan kiranja ia dapat mendjalankan pekerdjaanja untuk Perusahaan kami selama djangka waktu jang pandjang lagi.



HASBOELLAH.
Kelasi — Perwakilan Buleleng
25 tahun
15 Agustus 1953.

Hasbullah dilahirkan di Singaradja pada tahun 1908 dan sebagai seorang pemuda jang berumur 20 tahun ia masuk bekerdja pada tanggal 15 Agustus dalam dinas dari Perusahaan kami sebagai tukang kayu.

Hasbullah pun dikenal oleh kepala'nja sebagai seorang pekerdja jang radjin; kemudian ia djuga dipangkatkan menjadi kelasi.

Pada tanggal 15 Agustus j.a.d. kepada Hasbullah kami utjapkan selamat dan bahagia dan mudah'nan dapatlah ia bekerdja lagi untuk Perusahaan kami selama djangka waktu jang pandjang hendaknja.

(vervolg jubilarissen zie pag. 4)



MOH. SAID.

Mandur II — Perwakilan Buleleng

25 tahun

15 Agustus 1953.

Pada tanggal 15 Agustus j.a.d. Perwakilan kami di Buleleng memperingati kenjataan, bahwa diperwakilan itu 3 anggota dari personal kami merayakan jubelum 25 tahun dinas mereka.

Moh. Said pun mandur II, adalah seorang dari mereka yang merayakan jubelumnya.

Ia dilahirkan pada tahun 1901 di Singaradja dan pada tanggal 15 Agustus 1908 ia masuk bekerja dalam dinas K.P.M. sebagai tukang kaju.

Bahwa ia dikenal oleh kepala'nya sebagai seorang pekerdja yang baik ternjata dari keangkatannya mendjadi kelas I dan kemudian mendjadi mandur II.

Kami utjapkan selamat dan bahagia kepada Moh. Said berkenan dengan jubelumnya 25 tahun dinas dan mudah'an dapatlah ia tetap mengerahkan tenaganya yang baik untuk perusahaan kami hendaknya.



A. L. P. RADEMAKER.

hoofdklerk 1e klasse — afd. Archief/H.K.

25 jaar

20 Augustus 1953.

Alexander Leonard Petrus Rademaker, geboren op 7 April 1912 te Djakarta, trad op 16-jarige leeftijd als klerk in dienst van onze maatschappij en werd tewerkgesteld bij de afd. Archief van het hoofdkantoor.

Gedurende de Japanse bezetting van Indonesië werd de heer Rademaker geïnterneerd; na de bevrijding meldde hij zich weer bij onze maatschappij om in Mei 1943 tot 1e klerk te worden benoemd.

Op 1 September 1948 volgde zijn bevordering tot hoofdklerk 2de klasse om op 1 Januari 1950 tot hoofdklerk der 1e klasse te worden bevorderd.

Wij wensen de heer Rademaker op de 20ste Augustus a.s. met zijn 25-jarig jubileum van harte geluk en hopen dat het hem gegeven moge zijn nog vele jaren in het belang van onze maatschappij te kunnen werken.



D. VAN DER SCHILDEN.

gezagvoerder

25 jaar

20 Augustus 1953.

Dirk van der Schilden werd op 31 October 1906 te Aalsmeer geboren, bezocht de 5-jarige H.B.S., waarna hij de Zeevaartschool te Amsterdam doorliep en aldaar zijn diploma 3de stuurman der Grote Handelsvaart behaalde.

Op 20 Augustus 1928 trad hij in K.P.M.-dienst als 4de stuurman en werd op 1 Januari 1933 bevorderd tot 3de stuurman. Inmiddels behaalde de heer Van der Schilden zijn diploma's resp. voor 2de- en 1e stuurman. Op 1 April 1940 werd hij bevorderd tot 2de stuurman. Toen de heer Van der Schilden in 1940 met verlof naar Nederland vertrok, vielen de Duitsers Nederland binnen, zodat hij niet meer naar Indonesië kon terugkeren.

Na de oorlog kwam de heer Van der Schilden naar Indonesië terug en werd op 1 Januari 1949 tot 1e stuurman bevorderd, terwijl op 1 Januari 1952 zijn benoeming tot gezagvoerder afkwam.

Wij wensen deze jubilaris van harte geluk met zijn 25-jarig jubileum en hopen dat het hem gegeven moge zijn nog vele jaren onze maatschappij te dienen.



G. LUIDENGA.

gezagvoerder

25 jaar

20 Augustus 1953.

Geboren te West Terschelling op 4 Februari 1908, bezocht Gerrit Luidenga allereerst de Mulo en daarna de 3-jarige Zeevaartschool, alwaar hij op 8 Juni 1928 zijn diploma voor 3de stuurman Grote Handelsvaart haalde. Hij arriveerde op 20 Augustus 1928 met de „Generaal van Geen" in Indonesië, alwaar hij dezelfde dag als 4de stuurman in K.P.M.-dienst trad.

In December 1931 haalde de heer Luidenga in het toenmalige Batavia zijn diploma voor 2de stuurman G.H.V., terwijl hij op 1 Januari 1933 tot 3de stuurman werd bevorderd. In 1936 haalde hij, eveneens te Batavia, zijn diploma voor 1e stuurman; op 1 April 1940 volgde zijn bevordering tot 2de stuurman. Gedurende de bezetting van Indonesië werd de heer Luidenga door de Japanners geïnterneerd. Na deze periode vertrok hij met verlof naar Nederland; op 1 Januari 1949 werd hij tot 1e stuurman bevorderd. Op 1 Januari 1952 volgde zijn benoeming tot gezagvoerder.

Wij wensen gezagvoerder Luidenga op de 20ste Augustus a.s. nog vele voorspoedige jaren toe in dienst van onze maatschappij.

J. NAGELHOUT.

hoofdwerktuigkundige

25 jaar

20 Augustus 1953.

(geen foto beschikbaar)

Op 28 Februari 1910 werd Joanes Nagelhout te Heiloo (N.H.) geboren, bezocht achtereenvolgens de ambachtschool, de machinistenschool en daarna de Zeevaartschool te Vlissingen. Op 20 Augustus 1928 trad hij als 5de werktuigkundige in dienst van onze maatschappij, werd op 1 April 1930 tot 4de werktuigkundige bevorderd, terwijl hij op 1 Juli 1940 tot 3de werktuigkundige werd aangesteld. Gedurende de oorlogsjaren bleef de heer Nagelhout doorvaren (o.a. op de „Maetsuycker", „Patras", „Thedens", „Japara" en „Fort Wilhelmus") om op 1 Januari 1949 en op 1 Januari 1953 resp. te worden bevorderd tot 2de- en hoofdwerktuigkundige.



A. DE VRIES.

hoofdwerktuigkundige

25 jaar

20 Augustus 1953.

Anton de Vries werd op 7 Maart 1909 te Maassluis geboren, bezocht na de Mulo de Ambachtschool en de Zeevaartschool. Op 20 Augustus 1928 trad hij als 5de werktuigkundige in K.P.M.-dienst, werd op 1 Januari 1933 tot 4de- en op 1 Januari 1941 tot 3de werktuigkundige bevorderd.

Gedurende de oorlogsjaren bevond de heer De Vries zich in Australië en is blijven doorvaren aan boord van de „Janssens" en de „Gen. Verspyck".

Op 1 Januari 1949 volgde zijn aanstelling tot 2de werktuigkundige, terwijl hij op 1 Januari 1953 tot hoofdwerktuigkundige werd bevorderd. Wij wensen de heer De Vries met zijn 25-jarig jubileum van harte geluk.



F. E. FILLET.

motordrijver

25 jaar

20 Augustus 1953.

Frans Ernst Fillet werd op 20 Februari 1907 te Batavia geboren, bezocht de werktuigkundige afdeling van de Koningin Wilhelminaschool aldaar en trad op 20 Augustus

1928 bij onze maatschappij in dienst. Hij werd geplaatst bij de Werkplaatsen te Tg. Priok en kwam in opleiding voor leerling-motordrijver. In October 1930 behaalde de heer Fillet te Medan zijn diploma voor motordrijver en werd op 1 November van dat jaar als zodanig aangesteld. Wij willen hier nog vermelden dat de heer Fillet zich zeer verdienstelijk heeft gemaakt bij de reparatiewerkzaamheden aan verschillende onzer schepen, zoals de „Kampar“, „Biaro“, „Belang“ en „Bangka“. Sinds Juni 1951 doet de heer Fillet dienst als chef-machinekamer a.b. van het ms. „Legundi“.

Dat het de heer Fillet gegeven moge zijn nog vele jaren onze maatschappij te dienen!



J. H. HUT.

hoofdemployé

25 jaar

30 Augustus 1953.

Johan Henri Hut aanschouwde op 18 Februari 1907 te Medan het levenslicht, bezocht de 5-jarige H.B.S., waarna hij op 30 Augustus 1928 als 4de stuurman in K.P.M.-dienst trad. Begin 1933 werd de heer Hut tot 3de stuurman bevorderd, terwijl hij in December 1935 zijn diploma behaalde voor 1e stuurman der Grote Stoomvaart. In December 1935 gaf de heer Hut het varen op en werd als employé bij de afd. V.R.V. op het hoofdkantoor geplaatst. In December '37 volgde zijn overplaatsing naar ons Makassar-agentschap, om na de bezetting van Indonesië door de Japanners te worden geïnterneerd.

Na de oorlogsjaren vertrok de heer Hut met Europees verlof, na ommekomst waarvan hij tot Mei 1948 op het agentschap te Tg. Priok tewerk werd gesteld. Daarna volgde zijn overplaatsing naar het agentschap te Donggala, alwaar hij tot Juli 1951 onze maatschappij-belangen als agent behartigde. Op 1 Januari 1949 was hij inmiddels bevorderd tot hoofdemployé.

Na twee maanden werkzaam te zijn geweest op het Makassar-agentschap, trad de heer Hut in September '51 op als agent te Padang, waarna hij in Februari van dit jaar met Europees verlof naar Nederland vertrok.

Wij wensen de heer Hut met zijn 25-jarig dienstjubileum van harte geluk. Nog vele voorspoedige jaren!



S. P. NELWAN.

hoofdklerk 2de klasse — ag. Surabaia

25 jaar

28 Augustus 1953.

Samuël Paul Nelwan werd op 1 Augustus 1910 te Tombasian-Atas (Menado) geboren en trad op 28 Augustus 1928 aan boord van het ss. „Van Imhoff“ als leerling-ladingkier in dienst van onze maatschappij. Op 1 Juli 1930 kwam zijn bevordering af tot ladingkier, in welke functie hij op verschillende K.P.M.-schepen bleef varen.

In Augustus 1946 werd de heer Nelwan aan de wal geplaatst in de functie van hoofdklerk 2de klasse bij de afd. Equipage te Djakarta, terwijl hij in deze zelfde functie in Januari '49 naar Surabaia werd overgeplaatst.

Wij wensen de heer Nelwan van harte geluk met zijn 25-jarig jubileum en hopen dat hij nog vele jaren onze maatschappij zal blijven dienen.



Het Koopvaardij-programma: „Het schip van de week“ was op 12 Juni j.l. o.m. bestemd voor 3 K.P.M.-schepen, t.w.: het ms. „Baud“, het ss. „Both“ en het ms. „Kampar“.

Mevrouw Masselink, de sociaal werker van het Amsterdam-kantoor, nam bij deze uitzending afscheid van alle opvarenden van de K.P.M.-vloot en zei hierbij het volgende:

„Vrienden op zee. Dit is voor mij de laatste maal, dat ik met U meevaar op 't Schip van de Week. Dat meevaren heb ik altijd erg prettig gevonden, maar ik heb — ondanks dat — toch een overstapje genomen op een ander schip en wel op het „huwelijksbootje“. Ook prettig, nietwaar?

Hierdoor moet ik mijn functie als Sociaal Werkster bij de K.P.M. neerleggen en wel op 1 Juli, waarna ik op 9 Juli in het bewuste bootje stap. Met U zal in den vervolge meevaren mevrouw Hobma, die mijn werk overneemt. Mag ik U, vandaag in het bijzonder, toewensen: een goede gezondheid, een goede vaart en steeds behouden thuiskomst! Het ga U allen wel!”

Gezagvoerder Voorrips van het ms. „Kampar“ schreef over de uitzending van 12 Juni j.l. het volgende:

„..... Hierdoor deel ik U mede, dat beide uitzendingen in de 16 meter voor de „Kampar“, op 12 Juni op het scheepstoestel matig werden ontvangen. Gelukkig hadden we ook de telefonie-ontvanger ingeschakeld. Hierop werd de tweede uitzending op de 19 meter duidelijk overgebracht. Ook namens de heer Kortekaas dank ik U voor de goede zorgen. Wij en ook onze familieleden vermoed ik, hebben veel genoegen aan de uitzending beleefd.”

De zoon van gezagvoerder Voorrips had aan boord van de „Reael“ de uitzending goed kunnen volgen. Zijn telegram luidde:

„..... Twaaalfde „Reael“, liggende Priok, beide uitzendingen „Kampar“ 16 meter daverend succes. Hartelijk dank. — Voorrips Jr.”



Op 3 Februari 1953 was Kasim Roeslan, 1e bottelier en hoofd van de Volkskeuken te Tg. Priok, 35 jaar in dienst van onze maatschappij. Roeslan, die een uitstekende staat van dienst heeft, werd o.m. door H. M. Koningin Wilhelmina verschillende malen onderscheiden. Door omstandigheden kon zijn dienstjubileum eerst op 1 Juli jl. worden gevierd. Op de foto v.l.n.r. echtgenote en kind van Roeslan, de jubilaris, de Chef Civiele Dienst de heer J. J. Mulder, de 1e bottelier Saripin en de Adj. chef C. D. de heer H. H. Th. van Lennep.



ZEILEN

21 Juni.

Was de dag, waarop de lange afstands-wedstrijd, welke de vorige maal letterlijk en figuurlijk in het water was gevallen, werd overgezeild. Thans een pracht wind en een wat kortere baan. Ons jacht „Zee” was uit de vaart wegens periodiek onderhoud. De „Vleugel” met Redeker deed het weer best. Zoals zo’n beetje de gewoonte is geworden de laatste tijd, kwam hij weer als no. 1 binnen met een minuut of negen voorsprong op no. 2 de „Wind”, met Wakka aan het stuur. Zo’n lange afstandswedstrijd eist evenveel aandacht van de zeilers als een gewone periodieke wedstrijd, alhoewel het element strijd bij de laatste in het algemeen groter is, omdat men meer bij elkaar in de buurt blijft.

27 Juni.

Lange-afstand-nachtwedstrijd. Gestart werd omstreeks 5 uur n.m. met een behoorlijke NO-bries. Het was een lust op het water te zijn. De zon daalde ter kimme in weergaloos mooie pracht, direct daarop aan de tegenovergestelde kim vervangen door een magnifieke volle maan. Het traject ging om Leiden. Sommige jachten hielden laag aan; anderen, waaronder „Vleugel” en „Zee”, zochten het meer omhoog. De laatsten waren in het voordeel, omdat de wind, tegen de normale gang van zaken in, ook na zonsondergang bleef doorstaan uit het NO. Eerst tegen negen uur zakte de wind gedurende een half uur weg om daarna weer krachtig als landwind door te komen. Brassem met de „Wind” had zich mooi naar voren gewerkt, doch dank zij het feit, dat de „Vleugel” — wederom met Redeker aan het stuur — bij het doorkomen van de landwind iets Westelijker lag, kon hij wederom als eerste eindigen met Brassem vlak op z’n hielen. De anderen kwamen eerst later, doch waren allen vóór twaalfen binnen.

11 Juli.

Vijfde periodieke wedstrijd. De „Wind” met Brassem startte als eerste en wist gedurende de gehele eerste ronde via de verschillende boeien de leiding te behouden, doch kwam na het ingaan van de tweede en laatste ronde drie te liggen, omdat de anderen hem in

zijn ver om de Oost doorgezette slag niet volgden en de Wind toevallig in ongunstige zin voor hem draaide. Uiteraard een tactische fout. Ligt men eenmaal vóór, blijf dan bij de concurrenten en ga steeds met hen mee in hun slagen. Thans passeerden hem achter-eenvolgens de „Schobbejak” — de grote prijswinnaar van het vorige jaar — en de „Vleugel”. De rest lag vrij ver achter.

*

Op niet wedstrijddagen worden de boten, hetzij gebruikt voor onderlinge oefeningen dan wel gaan de toerzeilers naar de eilanden om daar te genieten van zon en water.

TAFELTENNIS

Aangezien de afgelopen maand slechts één wedstrijd werd gespeeld (tegen de Sportclub), willen wij hierover een uitgebreider verslag geven.

Zoals gebruikelijk werd met 3 teams uitgekomen, t.w. 2 heren- en 1 dames-team. Voor hen die dit niet weten zij vermeld, dat een tafeltennis-team uit 3 personen bestaat. Een team van ons speelt tegen een team van de tegenpartij en de tot deze teams behorende personen spelen ieder tegen elkaar, zodat dus per team 9 singles worden gespeeld. Bovendien wordt per team dan nog een double gespeeld, zodat ieder team 10 wedstrijden krijgt te spelen. Totaal kan een wedstrijd dus gewonnen (of verloren!) worden met 30 — 0.

De wedstrijd werd op 16 Juli jl. gespeeld op het „terrein” van de Sportclub; het was voor de tweede maal dat de Sportclub op eigen terrein door ons werd bevochten. Na de vorige flinke (alhoewel niet oneervolle) nederlaag gaf het zekere voldoening, dat dit maal de K.P.M. de overwinning wist te behalen.

Om echter geen valse voorstelling van de (harde) werkelijkheid te geven, dient te worden vermeld, dat de Sportclub deze keer opzettelijk met minder sterkere teams uitkwam dan de vorige keer, teneinde aan de wedstrijd meer spanning te geven. En inderdaad, aan spanning heeft het niet ontbroken!

Er is weer hard „gevochten”: ons eerste team, bestaande uit de heren Boom, Juriaan en Lips, kon het tegen

het behoorlijk sterke eerste Sportclub-team niet bolwerken en verloor met 6 — 3. Evenals in de vorige wedstrijd tegen de Sportclub wist ook dit keer het tweede K.P.M.-team (Maas, Bregman en Bakker) met zijn bekende rustige „Sierkan”-stijl de overwinning in de wacht te slepen door alle partijen te winnen. (9 — 0).

Bovendien werden de beide herendoubles van het 1ste- en 2de team eveneens door de K.P.M. gewonnen, hetgeen dus de volgende stand te zien gaf: 1ste team met 6 — 4 verloren en het 2de team met 10 — 0 gewonnen. Rest ons nog te vermelden dat ons dames-team (mevr. Teeuw, mevr. Walet en mej. Hoogeveen) op elegante wijze met 6 — 3 wist te verliezen. De goede wil was zeer zeker aanwezig, doch de routine ontbrak. Wat voor de heren-teams in mindere mate geldt, geldt zeer zeker voor de dames: trainen en nog eens trainen!

Mevrouw Teeuw wist 2 singles te winnen, terwijl ook haar dames-double met mej. Hoogeveen, en felle strijd, werd gewonnen. Dit bracht de totaal-stand van het dames-team op 4 — 6, zodat uiteindelijk door de K.P.M. werd gewonnen met 18 — 12. Aan deze wedstrijden werden nog 2 extra partijen gekoppeld, t.w. 2 mixed-doubles, welke echter beiden door de K.P.M. werden verloren.

Het gaf inderdaad voldoening dit maal te hebben gewonnen, maar om tegen de Sportclub, uitkomend met sterkere teams, opgewassen te zijn, zal er nog heel hard moeten worden getraind.

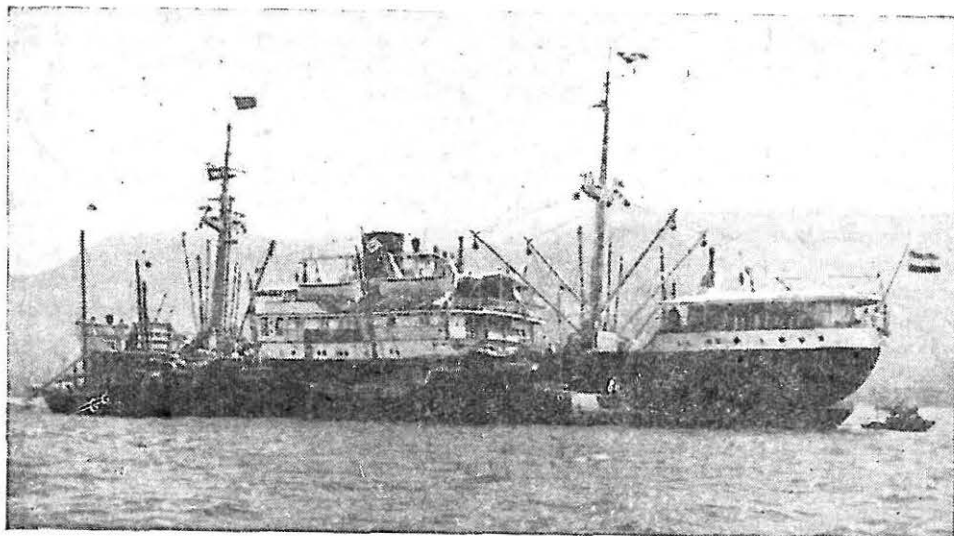
Bestuur Sportvereniging Paketvaart

Aangezien de heren Chr. Antonissen (ex afd. Archief/HK) en P. A. J. M. Maas (ex CM/HK) met verlof naar Nederland zijn vertrokken, werd de leiding van het Bestuur der Sportvereniging Paketvaart opgedragen aan de heren A. O. A. Niederer (redactie „de Uitlaat”) en C. Walet (CM/HK).

Hoeveel weet U er??

(oplossing van pag. 9)

1 a — 2 b — 3 a — 4 c — 5 c — 6 b —
7 a — 8 a — 9 b — 10 c.



In het Juni-nummer van ons blad schreven wij e.e.a. over de nieuwe lijn (de Japan-Straits-Sumatra-East Africa Service) welke door de K.J.C.P.L. was geopend. Hiervoor werden 2 onzer schepen, de „Silindoeng” en de „Karsik” gecharterd. Op bovenstaande foto het ms. „Silindoeng”, reeds voorzien van het K.J.C.P.L.-schoorsteenmerk, liggende te Hongkong.

Hoe de doopceremonie van schepen is ontstaan en waarom de fles champagne aan een touwtje hangt.

Daar het tewaterlaten van schepen zo geen dagelijkse bezigheid, dan toch veelvuldig voorkomt, is het misschien wel eens aardig na te gaan, waarom het altijd een vrouwelijke hand is, die de laatste beletselen wegneemt.

Door de eeuwen heen hebben vrouwen getracht de aandacht op zich te vestigen, o.m. door het speciale voorrecht te mogen dopen; niet zozeer zuielingen, daar deze operatie door mannenhanden wordt verricht, maar schepen.

Dat deze plechtigheid speciaal aan een kleine uitgelezen schare vrouwen wordt toevertrouwd, danken wij aan het feit dat Koning George III van Engeland, behalve een flink aantal zoons, ook enige dochters had, door wie hij deze eervolle verrichting liet uitvoeren. De doopplechtigheid op zichzelf bestond echter reeds lang, daar in vroeger jaren de schepen ook niet zonder de nodige festiviteiten te water gingen. De Noormannen hadden daarbij niet zozeer hun vrouwen nodig, maar wel slaven, die aan de boomstammen, waarop het schip te water werd gerold, waren gebonden en zo de plechtigheid met het plengen van hun bloed hielpen verhogen. Overigens zeer tegen hun zin. Ten tijde van de Tudors, dus in de 16de eeuw, ging het al heel wat smakelijker en schilderachtiger toe.

De scheepsbouwers gingen er later toe over het schip een gelukkige vaart te wensen door een fles wijn op de boeg stuk te gooien. Nog steeds echter kwam er geen vrouw aan te pas, behalve dan

het schip zelve, dat reeds vrouwelijk was. Dat schip en vrouw van hetzelfde geslacht zijn kan vermoedelijk worden verklaard door het feit dat voor beiden een goed verzorgd uiterlijk belangrijk is.

Toen Koning George III zijn dochters voor tewaterlatingen van schepen aanwees, bleek echter dat het werpen met projectielen aan vrouwen ten enenmale vreemd is. Eén van de eerste demonstraties liep dan ook bijna verkeerd uit, zo verkeerd, dat het doopfeest bijna een soort uitvaart werd; de prinses miste met het gooien het schip meesterlijk, maar raakte toch wel iets: de fles kwam krakend op het hoofd van één der toeschouwers terecht, die bijkans het tijdelijke voor het eeuwige verwisselde en bijna zijn naam had vereeuwigd als „laatste mensenoffer bij tewaterlatingen”.

De Admiraliteit, die de schadevergoeding moest betalen, gaf order, dat in het vervolg de fles wijn heel secuur met een lint aan het schip moest worden vastgemaakt. Welke Admiraliteit heeft uitgevonden, dat het met een touwtje weer beter ging dan met een lint, is ons duister gebleven. Waarschijnlijk is het laatste op scheepswerven een minder gangbaar artikel dan touw.

In elk geval, U weet nu waarom de fles champagne in zijn bewegingsvrijheid is beknut en waarom het ons is vergund, zoveel liefvallige doopsters bij tewaterlatingen te mogen aanschouwen.

(uit: S.M.N.-nieuws)

Slechte tijden? Blijf in diepvries!

Chef CD stelt koelhuis ter beschikking.

„Een natuurkundige, verbonden aan de universiteit van Oxford, heeft de mogelijkheid in uitzicht gesteld, dat levende mensen zich laten bevriezen en na een bepaalde tijd weer worden ontdooid. Dr. Nicholas Kurti vertelde op een bijeenkomst van geleerden, dat bloedlichaampjes en huiddeeltjes thans al door een methode van snel bevriezen een lange periode levend kunnen worden gehouden. Uiteindelijk, zei hij, zullen wij er nog toe komen hele levende organismen, zelfs mensen, in de ijskast goed te houden. Op zo'n manier zou men een moeilijke tijd door kunnen komen of men zou ook kunnen afspreken zich in de komende vijftig jaar alleen in de zomer te laten ontdooien”.

Tot zover dit bericht, voorkomende in het Januari-nummer van „Panorama”.

De Chef CD stelt gaarne de diepvriesinstallatie op Priok ter beschikking van K.P.M.-ers, die als proefkonijn willen fungeren.

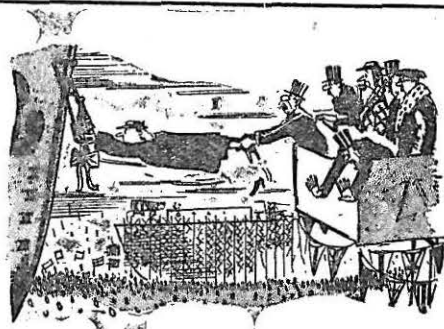
Af en toe een tikkeltje invriezen lijkt ons zo gek nog niet!

Een interessante tentoonstelling.

„Kust en Branding” is de naam van een interessante tentoonstelling, welke van 17 Juli tot 6 September wordt gehouden in Hoek van Holland. Aan de hand van modellen, maquettes, diorama's, kaarten en foto's kan men de gang van een in de Nieuwe Waterweg binnenkomend schip volgen en men kan zien wat daaraan zo al te pas komt op het gebied van loodswezen, kustverlichting, betonning en bebakening, zo nodig ook het reddingswezen en verder de berichtgeving naar de bestemmingshaven Rotterdam.

De medewerking van Van der Tak's Bergingsbedrijf, L. Smit & Co's Internationale Sleepdienst, de Rijksdienst voor het Loodswezen, de firma Dirkzwager, de Posterijen en het Gemeentebestuur van Rotterdam waarborgen het welslagen van deze tentoonstelling.

Als een bijzondere attractie kunnen de bezoekers met de beroemde reddingsboot „President Jan Lels” een tocht naar zee maken.



„Hee, even stoppen.....!!”

Een droom.

Het onderstaande is naar Uw mening wellicht een onwaarschijnlijk verhaal en misschien zult U na lezing de verzuchting slaken: „Wat een flauw stukje, hoe kunnen ze dat in „de Uitlaat” plaatsen”, doch bedenk dan lezer(es) dat ik U niet een spannend zeemansverhaal heb willen opdissen maar alleen heb gedacht aan die telkens weer herhaalde verzuchtingen van de hoofdredacteur van ons orgaan in de trant van „Wanneer schrijven ze nu toch eens een eigen stukje, uit eigen kring en met eigen woorden verteld”. En dat is dan de reden waarom U dit verhaaltje uit het land der dromen, deze weergave van indrukken, opgedaan tijdens mijn zwerftocht op een maanverlichte nacht in Djakarta in het jaar onzes Heren 1953, voor Uw, of liever gezegd onder Uw, ogen krijgt. En het feit alleen al dat U tot deze regelen bent gevorderd geeft mij moed om verder te gaan.

Het begon zo stemmig toen ik tegen 1 uur 's nachts in mijn nederige bedstede insluimerde en mij, door zachte handen gedragen, voelde wegzweven de kant van het centrum van de stad op. Zacht scheen de maan en stil waren de straten. Een enkele late auto raasde door Djakarta's straten onder mij voorbij. Langzamerhand kwamen wij steeds dichterbij de zo hoog uitstekende toren van het BPM-gebouw op Merdeka Timur en daarvoor het massieve donkere hoofdkantoor van onze maatschappij. Het trapportaal was verlicht en de waker op zijn post. Och arme, hij zag mij niet, ik zweefde hem voorbij en streek neder in de afdeling CMII.

Nijvere handen bewerkten de ingewikkelde boekhoudmachines en achter mij, bij de Kas, klonk zacht het gerinkel van zilver- en het geritsel van papiergeld. Uit het drukke stemmengewoel en de gesprekken van de heen en weer lopende personen was één woord duidelijk waarneembaar: gratificatie. Zuchtend wendde ik mij af van dit gewoel om het aardse slijk.

Neen, dan de afdeling Expeditie waar honderden soorten en kleuren van postzegels aan mijn oog voorbij trokken en waar stapels enveloppen werden dichtgeplakt en somtijds verzegeld hun weg vonden naar Tante Pos en waar een cordon van motorordonnansen op Nortons (toekomstbeeld?) af en aan reed. Maar laten wij ons niet verliezen in toekomstbeelden en verder gaan, de nacht is kort.

Voor ons doemden de magische twee woorden op: C.D., inderdaad magische woorden want gaat niet de liefde van de man door zijn maag en genieten wij niet allen op tijd „ons dagelijkse brood”, waar de CD zo prima voor zorgt? In gedachten zag ik rijen blikjes haring in

tomatensaus, ham, jam en wat niet al en daarachter — zag ik goed? — daarachter rijen flessen. Ik naderde, dichterbij en dichterbij om de etiketten te ontcijferen in het door de hoge ramen naar binnen stromende maanlicht, maar het hoefde niet meer.

Een uit duizenden soortgenoten herkenbare fles, neen, een kruik, schoof naar voren en verschrift vlood ik heen, in het voorbijgaan nog een greep wagens naar een doosje, achteloos op tafel achtergelaten, Player sigaretten.

Toen ik mijn rokertje had opgestoken, was ik reeds half door de afdeling CMIII waar overwerkstaten, loonstaten, agentschapsafrekeningen, Gouvernementsrekeningen en wat dies meer zij aan een nauwgezet onderzoek werden onderworpen en boze brieven over openstaande en onbetaalde rekeningen her en der vlogen.

Dan CMI en het heiligdom van de Chef Comptabiliteit. O, hier te mogen zitten en met een knik van het hoofd en een streek van de pen duizenden te mogen weggeven. Dit zou mij meesterlijk lijken maar men zegt dat omgaan met geld snel verveelt, daarom vloog ik verder en zette mij neder in de afdeling Claims, waar, — zie boven — eveneens met „slijk” wordt gewoerd en daarom ging ik deze afdeling gauw weer uit.

Neen, dan liever de afdeling Passage waar hetzelfde slijk binnen stroomt en als gevolg waarvan schepen met passagiers op de zeeën rondvaren. Hier een bali tot nut van de mens, maar waar helaas maar al te vaak de woorden klinken als: „volgeboekt”, „Komt U maar over een week terug mevrouw, wij hebben U op de wachtlijst geplaatst” etc..

Maar komaan, de tijd schiet op, nu naar boven en daar strijken wij neer in de afdeling Vervoer, het hart van onze maatschappij, waar onze schepen worden ingezet, teruggetrokken, weggestuurd, teruggestuurd, waar men „lijnen” maakt en weer breekt, waar men telefoneert en telegrafeert, kortom waar men nimmer te laat is maar steeds up to date.

Dan Doorvoer waar men dagelijks spreekt met buitenlandse vervoersmaatschappijen en doorvoervrachten regelt tot in de uiterste uithoeken van Moeder Aarde.

Vervolgens Vrachtzaken, voor vele afschepers een welbekende pleisterplaats, ladingaanbod, ladingafschep, statistieken, concurrentie, kortom één der slagaderen van de maatschappij.

Daarachter het Archief. Stapels brieven, scheurende enveloppen, bundel op bundel, alles netjes geordend, maar waar geen mens wijs uit wordt dan alleen de ingewijden die U lachend te woord staan en, bij wijze van spreken, met een knip van de vinger de bewuste

brief of de gevraagde bundel te voorschijn toveren!

Een scherp geratel klinkt in onze oren als wij onze weg vervolgen. Wat zou dit zijn? Tikkerij staat er op de deur. Nieuwsgierig zweven wij naar binnen, waar ons een oorverdovend geratel in de oren klinkt. Schrijfmachines op tafeltjes aan rijen, furieus bewerkt en nijvere handen, die papieren in de machines schuiven, eruit trekken en ook papieren verfrommelen. Doorslagpapier dwarrelt door de lucht. *Hier tikt men.*

Laat ik stillekens het volgende kantoor — dat van „de Uitlaat” — voorbij gaan, want hier wordt dit product straks aan een kritisch onderzoek onderworpen. Och arme ik.

PZ. Daar hoort men uitsluitend fluiseren, men spreekt op PZ nu eenmaal niet hard want o, die overplaatsingen, die loonsverhogingen, die eindeloze staten van vergelijkend materiaal en lijsten en wat al niet.

Maar geloof mij, niemand heeft meer plezier dan Peezet wanneer een circulaire over loonsverhoging de deur uit kan na maanden ingespannen werken.

Wij belanden bij ND waar men stuurlieden overplaatst en commando's geeft en ontnemt, waar men nauwgezet met grijze hoofden over kaarten gebogen navigatiefouten opspoorde.

Dan de TD van welke afdeling hetzelfde verhaal verteld kan worden als van de ND maar dan betrekking hebbend op het technisch personeel, want daar maakt en repareert en bouwt men machines (op papier) en gaan instructies uit naar de werktuigkundigen op de vloot om de motoren met zachtheid te behandelen en minder olie (of steenkool?) te gebruiken.

Een zacht gezoem treft mijn oor en ik zweef de gekoelde directiekamer binnen. Listig verschuil ik mij boven op de lichtbol, want beneden mij vindt een „kumpulan” plaats zoals de oppasser altijd zegt als je aangediend wilt worden bij de directie. Helaas kan ik weinig verstaan, want de heren directieleden praten zacht en ernstig en dat ik bijna niets kan verstaan is aan één kant maar goed ook, want in deze kamers worden beslissingen genomen met dikwijls verstrekkende gevolgen. Hier wordt de politiek der maatschappij bepaald en hier komen wij, gewone stervelingen, slechts aarzeland binnen.

Terwijl ik via de Secretarie naar buiten zweef, het ochtendgloren tegemoet, denk ik:

Hier is het hart van een groot bedrijf, een bedrijf dat één van de steunpilaren vormt van de Nederlandse scheepvaart, een bedrijf, dat sinds zijn oprichting, blank en bruin in zich verenigt en steeds weer zijn wieken uitslaat naar nieuwe horizonten.

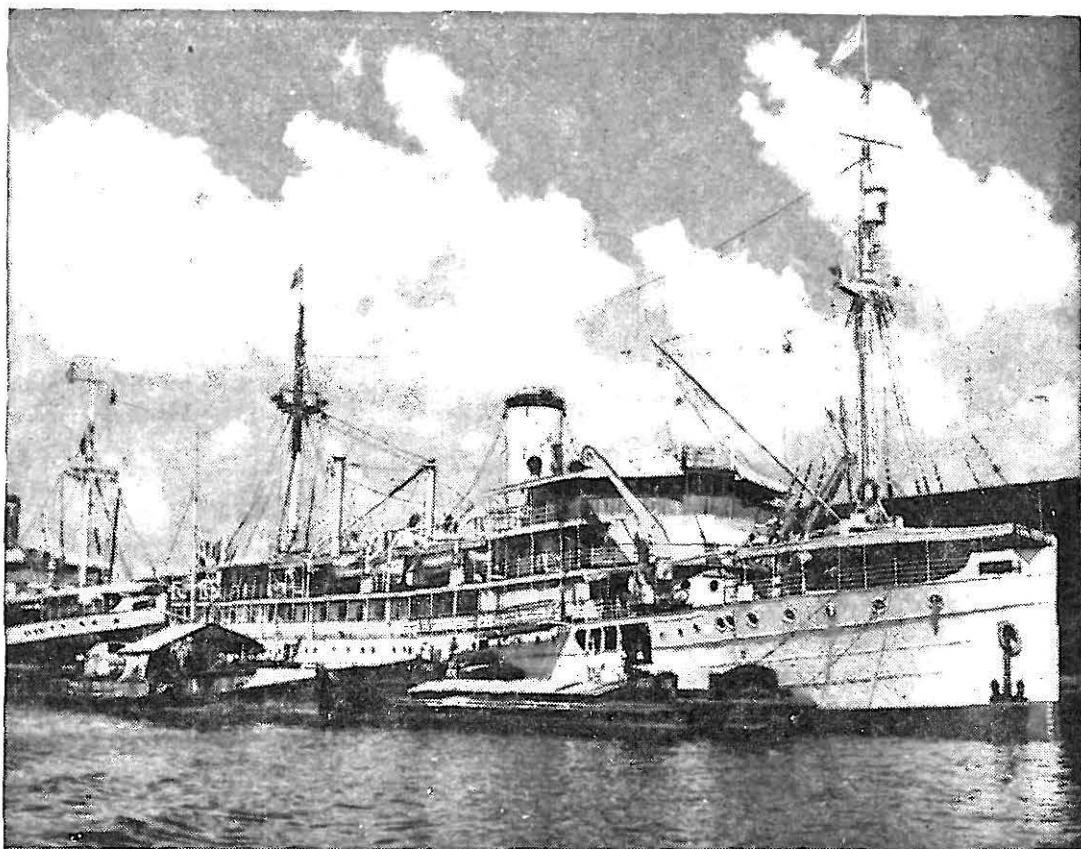
HABE.

Reken het maar na!

Cijfers kunnen niet liegen; maar leugenaars kunnen wel cijferen. Ziehier twee van hun grappen, die aantonen, dat er met cijfers alles te bewijzen is.

De achturige werkdag laat mij per etmaal acht uur voor slapen en acht uur voor ontspanning. Dat is 365×16 uur, wat gelijk is aan 243 etmalen. Afgetrokken van de 365 etmalen per jaar blijven er 122 over. Daar gaan van af: 52 Zondagen, 2 Kerst-, 2 Paas- en 2 Pinksterdagen. Blijven over 64 etmalen. Voor de Zaterdagen trek ik 52 halve dagen af en houd 38 dagen over. Ik neem drie weken vakantie. Rest: 17 dagen. Ik heb 1 uur per dag nodig om naar mijn werk en van mijn werk naar huis te gaan. Dat maakt te zamen 16 dagen. Blijft over: één dag. En dat is mijn verjaardag en dan werk ik niet!

De bevolking van Engeland, Schotland en Wales telt 46 miljoen zielen. Daar van zijn er 28 miljoen beneden de 18 of boven de 65 jaar of het zijn huisvrouwen. Er blijven dus 18 miljoen volwaardige arbeiders over. De staatsbedrijven hebben er echter 9 miljoen in dienst; leger en vloot eisen 2 miljoen en in de genationaliseerde bedrijven werken er 6,8 miljoen. Blijven dus 200.000 over. Daarvan zitten er 126.000 in ziekenhuizen en inrichtingen. Van de overblijvende 74.000 zijn er 62.000 werkschuw of betrokken bij de zwarte handel, de voetbalpools of de hondenrennen. Er zijn er dus maar 12.000 over. Daarvan zitten er echter weer 11.998 in de gevangenissen. Om het particulier initiatief gaande te houden, blijven dus alleen u en ik over — maar ik begin een beetje moe te worden.



(foto: studio Tong & Tim).
De nieuwste „Kapal putih” van onze maatschappij. De „Merak”, tot voor kort in zwarte, kleding, thans in een vlekkeloos wit gewaad.

Iemand vroeg een Amerikaanse neger tot welke Kerk hij behoorde. Na enige nadenken zei de zwarte man: „U weet, dat er van dit dorp drie wegen naar de stad gaan: de korte weg, de lange weg en de weg door het moeras. Als ik met een wagen tarwe in de stad kom, vraagt daar niemand: „Welke weg ben je gekomen?” Zij vragen alleen: „Is je graan goed?”

Barlemanje.

't Was grol en gloei
En sloinig broei
In lure, slore stirren.
Het was sar stomig in mijn krol,
Daar stonk een kwalw van schit en brol,
Er sloomden glome knirren.

Ik trok geen moen
En zoog geen droen,
'k Was grollig, daar mijn kleddel
De vale walm had ingewigd
En norksig drielde naar de schicht,
De wijlde in de peddel.

Nu dralleboort
Een vuurgaljoort
En knaspert door de kljven.
't Is of er stolen glomen gaan
En moenen in de krolle slaan
En stoffe stekkels stijven.

Nu gaar ik was
Een werp ik stras,
Nu is de moen gevangen.
Ik trek een gloederige sproet,
(Als kwalmerige peddel doet)
En droen dralt door de prangen.

Marten



Sinds enkele maanden heeft het Bali-hotel er een dependance bijgekregen. Op de foto de nieuwe K.P.M.-bungalow te Sanur (Bali).

(Marten Toonder in de Kleine Krant van „De Groene Amsterdammer”)

[illegible]

5. instuderen	18. uuraanwijzer
6. jorodaan	19. grandioos
7. nonactief	20. eindigen
8. installeren	21. schepeling
9. entomologie	22. corrector
10. theodoliet	23. hernieuwen
11. waikelo	24. immigrant
12. invariabel	25. entente
13. lamantijn	26. distictie

Thans een nieuw experiment, althans voor ons blad. Een doorlopend kruiswoordraadsel; het is bijna hetzelfde als een kruiswoordraadsel, alleen dat in bijgaand figuur geen zwarte vakjes voorkomen, zodat de gevraagde woorden achterelkaar worden geschreven. Wij waar- schuwen U van tevoren: het is niet zo heel

4. Over oplossingen en/of toekenning der prijzen kan NIET worden gecorrespondeerd.

(Copyright „Denksport”)

1 *af tusschen naar beneeden*.
 al *bijwoord*; *beloning*; *afsluiting* — 2 *luxe*; *stad in België*;
 op *grote afstand*; *maat* — 3 *bezinging*; *oud middel om*
brieven te sluiten; *lering*; *bijrivier van de Wolga* — 4 *hulp-*
middel bij een sprong; *vrucht* — 5 *deelteken*; *bijwoord*;
stalling voor wagens — 6 *vis*; *plaats in Gelderland*; *kwaad*;
gelofte — 7 *strook steen of hout*; *vertrek*; *Europeaan*; *stand*
van de maan; *voedsel* — 8 *wapen*; *van zekere godsdienst*;
stad in Rusland — 9 *voegwoord*; *roem*; *meubel*; *paardentuig*;
bijl — 10 *smart*; *knipmesje*; *kleurstof* — 11 *loods*; *berg-*
plaats; *keukengerei*; *belegstuk* — 12 *medicus*; *gelooidde huid*;
onbep. vnv.; *manier van lopen* — 13 *toon*; *voorzetsel*; *Euro-*
peaan; *ruw* — 14 *eilandengroep*; *herkauwer*; *boom*; *lap* — 15
kever; *naar*; *voegwoord*; *bijwoord* — 16 *slot*; *lokmiddel*; *boor*;
oude munt — 17 *noot*; *vis*; *begaafdheid*; *ogenblik*; *boom*.
Van boven naar beneden:

1 strijdobject; kleinigheid — 2 telwoord; lekkernij; een der staten der U.S.A. — 3 rivier in Nederland; verhoogd beeld; delfstof; regelmaat — 4 grondsoort; mens; behorende tot zekere rijksinstelling voor onroerend goed — 5 plaats in Gelderland; zot, schop; moedig; klaar — 6 bijwoord; gerecht; woning — 7 doodlopend straatje; warboel; voetpunt; stuk hout — 8 doosvrucht; pl in Brabant; koker; familielid — 9 ruig; dampkring; vissersbenodigdheid — 10 bijwoord; ruim; Venetiaans bestuurder — 11 gezond voedsel; plaats; vloeistof; keukengerei — 12 voorzetsel; insectenvorm; windrichting; contacten; aanw. voor-naamw — 13 een ogenblik; voegwoord; onsamenvhangend; gewicht;

[illegible]

afzonderlijk — 14 olieaad; grondsoort; herkauwer; dicht — 15 gelaat; gelseerd; bedwelmende vloeistof — 16 decreet; Mongol; noot; munt
17 watervlakte; vloeistof; vloeistof; hond; plaat.